

Norges miljø- og
biovitenskapelige
universitet

Masteroppgave 2020 30 stp.

Miljøvitenskap og naturforvaltning

Hvorfor er Hurrungane et attraktivt område for toppturer på ski og snowboard? En analyse av pushfaktorer og pullfaktorer

Ingeborg Vindedal

Naturbasert reiseliv

**‘Hvorfor er Hurrungane et attraktivt område for
toppturer på ski og snowboard? En analyse av
pushfaktorer og pullfaktorer’**

Ingeborg Vindedal

Men hensigten, spør folket, meningen, maalet?

Der er ingen hensigt, det er intet maal.

Tindesporten er meningsløs som selve livet, – derfor kan dens trolddom aldrig dø.

En dag – naar det som hadde maal og hensigt og mening ligger som høstens halm, da staar der støtter i din erindring og lyser med uslukkelig glans. Ved dem skal du vite, naar du staar ved den siste varde, at du har drukket en jorddag ind.

(Zapffe, 1933. s, 89).

Forord

Da har jeg kommet til veis ende med studiet i Naturbasert reiseliv og denne masteroppgaven. Planen denne våren var å kombinere oppgaveskriving med mye ‘feltarbeid’ på ski, også i Hurrungane. En topptur med et uheldig utfall i februar satte en stopper for dette. En brukket ankel resulterte i stedet for at mye av tiden har blitt tilbragt stillesittende. Fordelen med dette var at jeg fikk mye tid til å jobbe med oppgaven. En annen utfordring både jeg og resten av verden har fått kjenne på denne våren er covid-19 epidemien. Plutselig var skoler og biblioteker stengt, en fikk ikke møte informanter, veiledere eller medstudenter, og en generell uvisshet hersket rundt det meste. Selv om epidemien har bydd på flere utfordringer for min oppgaveskriving er dette bare bagateller i forhold til hvordan det har påvirket andre.

Tross noen skjær i sjøen, (eller ‘sharks’ i offpisten) har jeg nå kommet i mål med dette prosjektet. Prosessen har vært både lærerik og krevende, men for det meste har jeg kost meg med prosjektet. Det å få skrive en oppgave om noe jeg virkelig interesserer meg for har gjort det hele mye lettere. Arbeidet med oppgaven har også blitt lettere takket være alle som har stilt opp og støttet meg, og jeg ønsker videre å rette en takk til disse.

Aller først ønsker jeg å gi en stor takk til de ni informantene som deltok i prosjektet. Det har vært interessant å høre hva som dytter dere mot topptur, og drar dere mot Hurrungane.

Videre vil jeg også takke min veileder Knut Fossgard for den gode veiledningen gjennom denne perioden. Du har gitt meg gode og raske tilbakemeldinger på alt det jeg har lurt på, og kommet med mange verdifulle innspill.

Takk også til venner og familie for oppmuntring, støtte og korrekturlesing.

Til sist må jeg også få takke min favoritt toppturkompis og kjæreste Niklas for tålmodigheten og støtten, nå kan jeg endelig bli med ut på tur igjen!

Lærdal, mai 2020

Ingeborg Vindedal

Sammendrag

Dette prosjektet studerer hvorfor Hurrungane er et attraktivt område for toppturer på ski og snowboard. Problemstillingen tilnærmes ved å analysere sentrale pushfaktorer og pullfaktorer hos ni informanter. I denne sammenhengen kan det være relevant å studere om det er indre eller ytre motivasjonsfaktorer som påvirker toppturutøveren, og om denne avhenger av grad av spesialisering. Metoden baserer på et kvalitativt design med semistrukturerte intervju. For å få en bredest mulig forståelse for hva som kan påvirke informantenes syn på Hurrungane og toppturer, har informantene i prosjektet en god spredning innen sosiodemografiske variabler. I tillegg er det lagt vekt på om de står på ski eller snowboard, og at det er en variasjon mellom hvor spesialiserte innen topptur de ulike informantene er.

Resultatet viser at faktorene som får folk til å ville gå på topptur er sammensatt. Den mest populære pushfaktoren blant informantene var naturopplevelsen. Andre viktige pushfaktorer var mestringsfølelse, nedkjøringen på ski eller snowboard, det fysiske aspektet, og sosialt samvær med venner eller familie. Et avbrekk fra hverdagen ble også identifisert som en pushfaktor for et mindretall av informantene. Samtlige av disse pushfaktorene er sentrale i lignende studier.

Hvorfor folk oppsøker akkurat Hurrungane også er av ulike årsaker. Den mest populære pullfaktoren blant informantene var områdets landskap. Andre sentrale pullfaktorer var geografisk nærhet til enten bosted eller fritidsbolig og lang sesong. Andre identifiserte pullfaktorer med mindre oppslutning var det positive forholdet man hadde til området, områdets kulturhistorie og et bra terreng for toppturer.

Videre tyder resultatet på at motivasjonen for å gå på topptur, og for å oppsøke Hurrungane er en kombinasjon av indre motivasjon og ytre motivasjon. Likevel tyder resultatet på at de spesialiserte informantene er mer indre motivert enn de mindre spesialiserte. Dette funnet er i tråd med tidligere forskning. Tidligere forskning foreslår at faktorer som naturopplevelsen og omgivelsene muligens kan tre i bakgrunn til fordel for et hovedfokus på fartsfylte moderne friluftaktiviteter som ski eller snowboardkjøring. Resultatet fra denne studien står i kontrast til dette.

Nøkkelord: Naturbasert reiseliv, rekreasjon, spesialisering, indre motivasjon, ytre motivasjon

Abstract

This study aims to study why Hurrungane is an attractive area for ski - and snowboard touring. The study is approached by analyzing central push- and pull factors gathered from interviewing nine informants. In this context, it may be relevant to study whether there are instrict or extrinct motivational factors that influence the skier or snowboarder, and whether this depends on their level of specialization. This study is based on a qualitative design with semi-structured interviews. In order to gain a wide understanding of what may affect informants' views of Hurrungane and ski - and snowboard touring, the informants have a good spread in socio-demographic variables. In addition, emphasis is placed on whether they are skiers or snowboarders, and the level of touring-experience of the various informants.

The results of this study reveals that what influence people to go ski touring is composed of several factors. The most prominent push factor among the informants was the nature experience. Other important pushfactors were sense of achievement, freeriding, the physical aspect, and socializing with friends or/and family. A break from everyday life was also identified as a push factor for a minority of the informants. All of these push factors are central to similar studies.

Further on the results shows that what makes people go ski touring in Hurrungane is for a variety of reasons. The most prominent pull factor among the informants was the area's landscape. Other important pull factors were geographical proximity to either residence or holiday-home, and an extended skiing-season. Other identified pull factors that were less prominent were the positive relationship one had with the area, the area's cultural history and a well suited terrain for ski touring.

The informants motivation to go ski touring and to seek out Hurrungane is a combination of instrict motivation and extrinct motivation. Nevertheless, the results suggest that the specialized informants are more intrinsically motivated than the less specialized ones. This finding is in line with previous research. Previous research suggests that factors such as the natural experience and the environment may possibly be in the background in favor of a main focus on fast-paced modern outdoor activities such as downhill skiing or snowboarding. The results of this study contrast with this earlier research.

Keywords: Nature-based travel, recreation, specialization, inner motivation, external motivation

Innholdsliste

1. Innledning	1
1.1 Bakgrunn for prosjektet	1
1.2 Problemstilling og mål	3
1.3 Oppbygging av oppgaven	3
2. Lokalisering og områdebeskrivelse	4
2.1 Områdebeskrivelse	5
2.2 Historisk bruk av Hurrungane	5
2.3 Hurrungane- et eldorado for toppturer	6
3. Valg av begrep, og begrepsavklaring	8
3.1 Sentralt begrep og utstyr	8
3.1.1 Freeride / Frikjøring	8
3.1.2 Toppturski	9
3.1.3 Snowboard	10
3.2.2 Ski touring	11
3.3.1 Hva er en topptur?	12
3.3.2 Definisjon av topptur	13
3.4 Toppturentusiastene - både naturbaserte turister og friluftslivutøvere	14
4. Teori	17
4.1 Motivasjon	17
4.2 Indre og ytre motivasjon	17
4.3 Flow	18
4.5 Måling av motiv	21
5. Metode	23
5.1 Valg av metode	23
5.2 Det kvalitative forskningsintervjuet	24
5.3 Utforming av intervjuguide	25
5.5 Utvalg	29
5.6 Gjennomføring av intervju	30
5.8 Validitet	32
5.9 Relabilitet	33
5.10 Etikk	33
6. Resultater og diskusjon	35
6.1 Beskrivelse av informantene	35

6.2 Pushfaktorer	36
6.2.1 Resultat-tabell.....	36
6.2.2 Naturopplevelsen.....	37
6.2.3 Mestringsfølelsen.....	39
6.2.4 Nedkjøringen	40
6.2.5 Det fysiske aspektet	43
6.2.6 Det sosialt aspektet	45
6.2.7 Et avbrekk.....	48
6.3 Pullfaktorer.....	50
6.3.1 Resultat-tabell.....	50
6.3.2 Landskapet.....	50
6.3.3 Geografisk nærhet.....	52
6.3.4 Forhold til området	53
6.3.5 Områdets kulturhistorie	53
6.3.6 Bra terreng for ski og snowboard	55
6.3.7 Lang sesong	57
7. Konklusjon	58
8. Referanseliste	60
9. Vedlegg	75

Forside-foto: Ingeborg Vindedal

Figurer og tabeller

Figur 1: Oversiktskart med lokalisering av Hurrungane

Figur 2: Kart over fjellområdet Hurrungane

Tabell 1: Spesialiseringstabell

Tabell 2: Oversikt over informanter

Tabell 3: Resultat tabell over viktigste pushfaktorer

Tabell 4: Resultat tabell over viktigste pullfaktorer

Vedlegg

Vedlegg 1: Informasjon om prosjektet

Vedlegg 2: Samtykkeerklæring

Vedlegg 3: Svarbrev med godkjenning fra NSD

Vedlegg 4: Intervjuguide

Vedlegg 5: Degree of angling specialization and fishermen characteristics

1. Innledning

1.1 Bakgrunn for prosjektet

Det naturbaserte reiselivet er i stadig vekst både nasjonalt og internasjonalt (Mehmetoglu & Abelsen, 2004). Mehmetoglu (2007) hevder at det naturbaserte reiselivet vokser 10-30% raskere enn den totale reiselivssektoren på en global basis. Fredman, Wall-Reinius & Lundberg (2009) viser til tall fra World Tourism Organization (WTO), som sier at 10-20 % av alle internasjonale reiser er naturrelaterte. Også i Norge har det naturbaserte reiselivet hatt en kraftig vekst, både i form av besøkende og reiselivsbedrifter. Et forskningsprosjekt utarbeidet ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) viste at det i 2017 var et sted mellom 2000- 3500 bedrifter i segmentet Naturbasert reiseliv her til lands (Stensland, et al., 2018). At den norske reiselivsnæringen opplever gode tider stadfestes også i den siste reiselivsmeldingen, som kunne fortelle at 2016 var et rekordår, selv etter en sterk vekst i antall besøkende også i 2015. Selv om flertallet av de reisende fremdeles er fra Norge, er økningen størst fra utlandet (Nærings- og fiskeridepartementet, 2017).

I den samme rapporten oppgir de besøkende faktoren 'å oppleve naturen' som sin hovedaktivitet og/eller hovedmotivasjon for besøket. (Nærings- og fiskeridepartementet, 2017). Regjeringens reiselivsstrategi (Nærings- og Handelsdepartementet, 2012) viser også til at naturen blir sett på som et av landets sterkeste trekkplaster, og en hovedgrunn til at mange turister velger Norge som destinasjon. Flere trender i reiselivet viser derimot at både norske og internasjonale turister ikke bare vil se på naturen, men *oppleve* den gjennom aktiviteter (Innovasjon Norge, 2015). En av trendene i fremvekst både som friluftslivstilbud og kommersielt reiselivstilbud er toppturer på ski og snowboard (Innovasjon Norge, 2018). Dette reflekteres i Innovasjon Norges nøkkeltallundersøkelse for 2018, der 30% av utenlandske ferieturister oppgav at topptur på ski eller til fots var en svært viktig aktivitet for dem under sin norgesferie (Innovasjon Norge, 2019). At topptur er en aktivitet i vekst kommer også til syne i en upublisert Delphi-undersøkelse med mål om å identifisere framtidige aktivitetstrender og trender innen naturbasert reiseliv. Her spår det norske ekspertpanelet en fremtidig vekst innen blant annet topptur på ski, og mener at dette er en aktivitet som har et stort kommersielt potensiale i Norge (Fredman, 2018).

Likevel var det først på starten av 2000-tallet at interessen for toppturer begynte å skyte i været, og aktiviteten har gått fra å være for de spesielt interesserte til å bli omtalt som den nye folkesporten (Nordahl & Sande, 2016). Stadig bedre og lettere toppturutstyr gjør naturen tilgjengelig på en måte som før var forbeholdt de med spesiell kompetanse. Norge omtales også som en av verdens beste land for toppturer (Kværnes, 2012). Høye fjell byr på god utsikt og lange nedkjøringer, og et kjølig klima gir oss en lang sesong.

Fjellområdet Hurrungane i vest Jotunheimen har siden midten av 1800-tallet vært et attraktivt reisemål for turister med naturopplevelser i fokus (Aasgaard, 2016). Det er tydelig at de naturbaserte reiselivsturistene da som nå var opptatt av å oppsøke steder utenfor sine naturlige omgivelser for rekreasjon og å utøve aktiviteter de satte pris på. Hurrungane refereres ofte til som fjellsportens vugge, og var opprinnelig kjent som et eldorado for fjellklatring og tindebestigning, men i dag også som toppturdestinasjon. Tindevegleder Jostein Aasen som har drevet med fjellføring i området i 25 år forteller i et intervju med Aftenposten at populariteten for fjellføring har økt voldsomt, spesielt innen skibestigning (som er et annet begrep for topptur)(Krogh-Hanssen, 2018). Særlig en av helgene i mai er det ekstra folksomt i området, når event-arrangøren Fri Flyt samler rundt 800 toppturentusiaster til den årlige toppturfestivalen High-Camp (Holmøy Røhrt, 2019).

Selv om stadig flere oppsøker Hurrungane for å gå på topptur finnes det lite forskning på hva som motiverer oss til å gå på topptur, og oppsøke et spesifikt sted for å utøve dette. Ved å studere turistenes grunnlag for å gå på topptur og hvorfor de oppsøker Hurrungane vil man bedre kunne forstå og forutse deres forbrukeratferd. Ved å ha denne innsikten kan dette bidra til utvikling og markedsføring av produkt og reisemål (Oh, 2008, s. 413-414).

Innen reiselivsforskning er det forsket mye på hvorfor vi reiser. En mye anvendt og anerkjent metode er rammeverket rundt pushfaktorer og pullfaktorer (Dann, 1977). Konseptet med push- og pull går ut på at de ulike faktorene som motiverer oss til å reise kan deles inn i pushfaktorer og pullfaktorer ettersom de enten 'drar' eller 'dytter' oss til reisemålet (Dann, 1977; 1981). I dette prosjektet vil jeg benytte meg av rammeverket rundt pushfaktorer og pullfaktorer.

1.2 Problemstilling og mål

Målet med denne oppgaven er å undersøke hvorfor Hurrungane er et attraktivt område for toppturer på ski og snowboard. Dette ønsker jeg å gjøre ved å analysere pushfaktorene bak hvorfor folk går på topptur, og pullfaktorene som trekker dem til akkurat Hurrungane. I denne sammenhengen kan det være relevant å studere om det er indre eller ytre motivasjonsfaktorer som påvirker toppturutøveren, og om denne avhenger av grad av spesialisering.

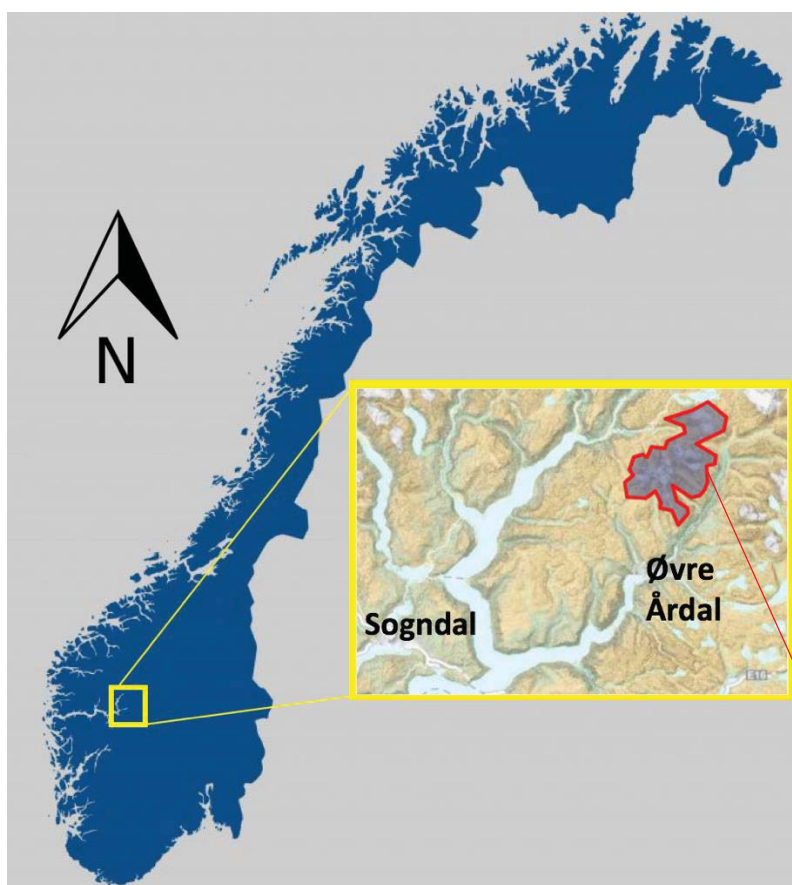
I dette prosjektet har jeg valgt en kvalitativ metode, da dette er en metode godt egnet for å søke forståelse av et sosialt fenomen (Thagaard, 2011). For å få en bredest mulig forståelse for hva som kan påvirke informantenes syn på Hurrungane og topptur, har informantene i prosjektet en god spredning innen sosiodemografiske variabler. I tillegg er det lagt vekt på om de står på ski eller snowboard, og at det er en variasjon av hvor spesialiserte i topptur de ulike informantene er. Basert på tilegnet kunnskap gjennom dette vil jeg forsøke å svare på følgende hovedproblemstilling:

‘Hvorfor er Hurrungane et attraktivt område for toppturer på ski og snowboard? En analyse av pushfaktorer og pullfaktorer’.

1.3 Oppbygging av oppgaven

Oppgavens første del presenteres fjellområdet Hurrungane. I tillegg til å lokalisere området inkluderes en del om stedets kulturhistorie. I andre del defineres og utdypes sentrale begreper. I tredje del vil jeg redegjøre for det teoretiske stoffet som prosjektet bygger på. I fjerde del vil jeg redegjøre for metodiske valg og datainnsamling. I den femte delen presenterer jeg mine funn, og diskuterer disse i lys av problemstillingen og det teoretiske rammeverket som ligger til grunn. I sjette del konkluderes problemstillingen, og det trekkes frem faktorer som kan være relevante for videre forskning på feltet.

2. Lokalisering og områdebeskrivelse

Figur 1. Oversiktskart med lokalisering av Hurrungane som er markert med rødt omriss.
Kilde: Fylkesatlas.no og freevectormaps.com

Figur 2. Kart over fjellområdet Hurrungane. Kilde: Fylkesatlas.no

2.1 Områdebeskrivelse

Hurrungane er et alpint fjellområde sørvest i Jotunheimen, på grensen mellom Luster og Årdal kommune i Vestland fylke. Hurrungane omtales gjerne som Norges mest alpine, eller villeste fjellområde. Fjellene her er høye og spisse med omliggende brefall. Området omfatter 24 topper på over 2000 meter (med primærfaktor 30 meter), inkludert landets tredje høyeste fjell; Store Skagastølstind (Storen) på 2405 moh. (Tinderangel, u.å.). Det alpine fjell-landskapet er oppbygd av hard gabbro, og er sterkt omformet av iserosjon. Det er restene av den gamle bergoverflaten, peneplanet, som står igjen som skarpe tinder med smale band og egger imellom. Selve berggrunnen tilhører Europas lengste fjellkjede; den skandinaviske fjellkjeden (Askheim, 2020).

Hurrungane inngår i Jotunheimen nasjonalpark som ble opprettet 5. desember 1980 (Ryvarden, 2011). Det finnes ulike forklaringer på hvordan området har fått sitt navn. I følge Askheim (2020) kommer Hurrungane av 'hurre' som betyr 'dundre', der det siktes til støy i fjellet. Forklaringen jeg er kjent med stammer derimot fra folkemunne. I følge et gammelt segn var fjellmassivet Jotunheimen hjemmet til de mytologiske skapningene jotnene. Som straff for at to av disse jotnene drev med blodskam ble avkommet deres forvandlet til fjell, og er i dag det vi kjenner som Hurrungane.

Adkomst hit er via Fylkesvei 55 (Fv. 55) fra retning Lom eller Sogndal eller via Tindevegen fra Årdal. Begge disse vegene er vinterstengte, og åpner normalt i månedsskiftet april/mai. Fv. 55 fra retning Sogndal til fram til Turtagrø Hotell på 884 moh. er helårsåpen.

2.2 Historisk bruk av Hurrungane

Hurrungane er et område rikt på kultur og historie. Den første dokumenterte beretningen om at noen har satt sin fot i Hurrungane stammer fra 21. september 1821 da geologen Baltazar Mathias Keilhau skrev en avisartikkel med tittelen *Nogle Efterretninger om et hidtil ukjent Stykke af det søndenfjeldske Norge* (Messel, 2008. s, 27). Høyfjellet inklusive Hurrungane ble på denne tiden betraktet som farlig, og foruten stølsområdene var ikke fjellene til å brukes av folk, og i hvert fall ikke til å nytes (Åmås, 2014). Dette skal etterhvert endre seg når det rundt midten av 1800-tallet oppstår en ny åndsstrømning som etterhvert skal dominere hele Europa; nasjonalromantikken. Etter løsrivelsen fra unionen med Danmark ønsket nordmenn å finne tilbake til sin egen identitet og søkte tilbake til nasjonens røtter og folkelige tradisjoner.

Etterhvert ble naturen et symbol på Norge, og folk så nå naturen og fjellene på en annen måte, og de ble omtalt som majestetiske og skjønne (Sandberg, 2015, s.9). Den nasjonalromantiske strømmingen resulterte i en rekke kunstneriske uttrykk innen litteratur, musikk og ikke minst billedkunst, og flere kreative sjeler har opp gjennom tiden latt seg inspirere av det ville landskapet i Hurrungane, deriblant Henrik Wergeland, Edvard Grieg, Olav A. Vinje og Johannes Flintoe (Aasgaard, 2016).

Utover 1850-tallet kommer stadig flere til fjells med et rekreativt formål. Representanter fra det øvre sjiktet i samfunnet, samt eventyrlystne briter kommer for å gå i, og se den vakre naturen, jakte eller fiske. Den kanskje mest kjente engelskmannen som kom for å besøkte Hurrungane var pioneren innen fjellsport; William Cecil Slingsby. Den 21. juli 1876 ble han førstebestiger av Store Skagastølstind, tidligere omtalt av flere som ubestigelig. Bestigningen av 'Storen' førte til en stor interesse for fjellklatring i Norge (Larsen, 2019). Det skulle gå 27 år etter Slingsbys bestigning før det i 1894 skulle stå en kvinne på Storen. Den norske lærerinnen Therese Bertheau ble første kvinne opp, iført hatt og skjørt (Larsen, 2015).

Der det kun tidligere hadde vært en enkel seter ble Turtagrø Hotel reist i 1888. Hotellet var fra begynnelsen av et sentralt møtested for fjellklatrere og fjellvandrere. Det at 'kjendisen' Slingsby hadde hotellet som utgangspunkt for flere av sine klatreturer, gjorde at interessen for både Hurrungane og tindebestigning økte (Turtagrø Hotell, 2018).

Etterhvert vil stadig flere opp i den friske fjell-luften, og Hurrungane går fra å være et rekreasjonssted for de med god tid og penger til å bli et sted for alle. I dag kjenner vi Hurrungane som et eldorado for friluftsliv og tindesport, sommer som vinter.

2.3 Hurrungane- et eldorado for toppturer

Selv om flere av landets mer krevende topper og bratte renner finnes i Hurrungane er det også flust med enklere turer. Flere av de alpine punktene som for eksempel Dyrhaugsryggen, Lauvnostinden, Soleibotntindane og Austanbotntindane har lange slake rygger egnet for nedkjøring. Få topper i landet tar deg høyere på ski, og her har man fri utsikt i alle himmelretninger så lenge været er av den rette sorten. Den Sogndalsbaserte skiprodusenten SGN skis har latt seg inspirere og kalt opp flere av sine skimodeller etter Hurrungane og enkelte av toppene her. I og med at området er alpint kan vinteren komme tidlig hit, og man

kan få sesongens første tur allerede i oktober. Selv om Hurrungane ofte er snøfattig og forblåst de første vintermånedene kan man likevel finne muligheter for toppturer her. For de fleste starter nok likevel sesongen rundt påsketider, med hovedsesong i april-mai (Bjørhusdal, Haslestad & Vereide, 2013). Når sesongen er på hell andre steder er den på sitt beste her. Det er også i mai den årlige toppturfestivalen 'High Camp' arrangeres her i regi av Fri Flyt. Festivalen har blitt arrangert siden 2001 og legger i følge arrangøren til rette for flotte turer med og uten guide, erfaringsutveksling, læring, og ikke minst sosialisering blant andre fjellfolk (Highcamp.no. u.å). Turtagrø Hotell er i dag som tidligere et populært utgangspunkt for mange av turene i Hurrungane.

3. Valg av begrep, og begrepsavklaring

Kjært barn har mange navn, og dette gjelder også for aktiviteten topptur. Dagens marked florerer med et utall ski og snowboardtyper, som igjen gir et utall muligheter for å ta seg opp en fjellside og ned igjen. Som et resultat av dette mangfoldet og en bred popularitet verden over har det utviklet seg ulike begreper for lignede aktiviteter. I tillegg til at det finnes flere begrep for aktiviteten, er topptur også komplekst begrep i den forstand at aktiviteten er sammensatt av flere faktorer. Det er sentralt at leseren kjenne til ett av begrepene ved aktiviteten, samt utstyret som brukes for å ta seg fram, før selve aktiviteten kan forstås. Jeg vil derfor starte denne delen med å introdusere leseren for disse begrepene. Deretter vil jeg gjennomgå de ulike aktuelle begrepene rundt topptur, og begrunne hvorfor mitt valg falt på topptur-begrepet. Med bakgrunn i oppgavens karakter og problemstilling er begrepsavklaringen en sentral del i det teoretiske rammeverket for oppgaven.

3.1 Sentralt begrep og utstyr

Jeg vil i her gjøre rede for ett sentralt begrep, og utstyr knyttet til topptur.

3.1.1 Freeride / Frikjøring

Begrepet frikjøring har sitt opphav i det amerikanske ordet 'freeride', og er et relativt nytt begrep her til lands. I følge Telseth (2005) har frikjøring erstattet uttrykkene 'løssnøkjøring' og 'offpistekjøring', som begge er begrep som omtaler den samme aktiviteten. Frikjøring er et begrep åpent for tolkning. Hvordan man velger å tolke begrepet kan avhenge av personlige faktorer, som hvor mye du står på ski eller snowboard, samt hvilket miljø man befinner seg i (Evju, 2014). I sin mastergradsavhandling med fokus på blant annet å forstå frikjøringsfenomenets meningsdimensjoner, beskriver Telseth (2005) frikjøring som det å være i bevegelse på ski eller snowboard, og bevegelsesmønsteret er likt det som utføres i preparerte traseer. I motsetning til de tilrettelagte traseene dreier frikjøring seg om å oppsøke naturlige områder. I naturlige omgivelser vil man få et annet kjøremønster enn i en preparert pist, da man her må bevege seg mellom trær, steiner, knauser og kuler i terrenget. Slike elementer i terrenget blir naturlige utfordringer, og brukes gjerne bevisst av kjøreren for å få en mer leken nedkjøring med hopping og triksing.

Frikjøring kan bedrives i egenorganisert form, men også denne delen av skikjøring har funnet sin konkurranseform. I dag er frikjøring definert som en egen gren på siden av vanlig alpint. I

en frikjøringskonkurranse blir utøveren bedømt etter linjevalg, flyt, kontroll, aggressivitet og teknikk (Telseth, 2005; Evju, 2014).

I sammenheng med toppturer er det den egenorganiserte formen for frikjøring som praktiseres når man kjører nedover en fjellside. For enkelte vil fokuset ved topptur ligge i turen opp, for noen er turen opp og nedkjøringen sidestilt, mens for enkelte er nedkjøringen selve hovedfokuset ved turen. I en episode av Fri Flyts ‘jakten på villsnøen’ får den profesjonelle skikjøreren Asbjørn Eggebø Næss spørsmålet om hva han legger i begrepene topptur og frikjøring. Han repliserer at *‘Man kan gjerne si at topptur er den nye frikjøringen, utstyret har endret seg, og folk utfordrer seg selv mer på ski. Men det vil alltid være et skille mellom de som vil dedikere seg til frikjøring, og de som dedikerer seg til topptur’* (Fri Flyt, 2019, 1:27). De som dedikerer seg til topptur går gjerne til topps av et fjell, ser på utsikten, og frikjører ned omtrent den samme veien man gikk opp, og er fornøyd med det. De som har frikjøringen som hovedfokus går gjerne opp et sted man ikke går for at turen og opplevelsen rundt den er i fokus, men for å få ‘et bra run’ ned igjen. Kanskje man sliter seg opp i vind og snøføyk, og turen i seg selv ikke er noe videre, men det er på nedsiden av dette fjellet all den vindtransporterte snøen ligger, og det gjør også hovedfokuset for disse toppturutøveren; frikjøringen.

3.1.2 Toppturski

Toppturski blir også omtalt som randonné-ski eller frikjørings-ski. Det er hovedsakelig bindingene som skiller disse skiene fra en tradisjonell alpinski. Når man går oppover på toppturski løsnes skinnen bak slik at hælen kan løftes fra skien, mens man ved nedkjøring låser skinnen til skien og får stive alpinbindinger, med bedre støtte. Skien har også feste for skifeller som brukes når man går oppover (Jørgensen, 2019). En annen variant av toppturskien er telemark-skien, hvor hælen er løsnet fra skien både under turen opp og nedkjøring.

Topptur-støvelen skiller seg også fra alpin-støvelen. I motsetning til de avstivede alpin-støvlene er disse støvlene utformet med et gåutslag, som gir bedre bevegelighet. Enkelte støvler har også flekstunger i front som man kan ta ut for mer bevegelighet. Den ekstra bevegeligheten man da oppnår gjør det lettere å gå i motbakke. Lette støvler er en fordel opp fjellssidene, og for å spare vekt er denne støvelen laget av lett plast. Om man har fokus på å kunne gå langt, eller deltar i en konkurranse hvor målet er å komme seg raskest opp og ned,

vil man benytte så lett utstyr som mulig for å spare vekt. Om man derimot legger mye vekt på en aktiv nedkjøring lønner det seg å velge en tyngre skimodell som vil ha bedre stabilitet og bedre kantgrep.

3.1.3 Snowboard

Det første snowboardet så dagens lys i USA i 1960 årene, og har sitt utspring fra skateboard og surfebrett. Løssnøområdene utenfor alpinanlegget og i fjellene var tidligere ikke like tilgjengelige for snowboardere som det var for skikjørere med feller og staver. Dette problemet fikk derimot en løsning da Brett Kobernik i 1991 utviklet prototypen til det første splitboardet (Dakin, 2017). Et splitboard er et snowboard som man kan 'splitte' i to på langs, og deretter brukes som ski med feller. Når man går oppover er bindingen i gå-modus med fri hæl. For å sette brettet tilbake i nedfart- modus låser man delene sammen ved hjelp av to kroker. Bindingene festes da på tvers av brettet.

I utgangspunktet er et snowboard og et splitboard det samme. Min oppfatning er at det innad i snowboardmiljøet refereres til 'å kjøre snowboard' uavhengig om man har å gjøre med et solid snowboard (tradisjonelt snowboard), eller et splitboard. Denne oppfatningen ble også stadfestet under intervju med informantene som stod på splitboard. For enkelhets skyld vil jeg derfor bruke begrepet snowboard videre i oppgaven.

3.2 Beslektede begreper

Nå som ett sentralt begrep og relevant utstyr som brukes er avklart vil jeg ta for meg de mest populære begrepene som brukes for å skildre aktiviteten toppstur, og til sist begrunne mitt valg av dette begrepet.

3.2.1 Randonnée

Ett populært begrep som brukes om det å gå opp på en topp for påfølgende nedkjøring er randonnée. I følge Sande (2020) er det et særnorsk fenomen å referere til kun randonnée når det er snakk om aktiviteten 'randonnée-skiing'. Ordet Randonnée er fransk og betyr 'lang tur' (Norsk akademisk ordliste, u.å). Så om du forteller en franskmann at du driver mye med dette vil han mest sannsynlig tro du er sprek som går mye på tur, mens en amerikaner eller brite ikke vil forstå hva du mener. Randonnée-skiing derimot er definert som en måte å ferdes på ski gjennom fjell-terreng ved hjelp av utstyr som er spesial utformet for både å gå opp på, og deretter frikjøre ned igjen (Jørgensen, 2019). Denne definisjonen er i utgangspunktet både

konkret og dekkende. Begrepet randonné blir likevel problematisk å nytte ettersom det inneholder både en konkurransedrevet og en egenorientert form. I den konkurransedrevne formen konkurreres det i grenene sprint, individuell, lagkonkurranse, stafett og vertikalt løp (Sande, 2020). Det andre aspektet ved randonné er den egenorganiserte formen, hvor man går på tur på ski, og frikjører ned igjen, bare ikke på tid som man gjør i en konkurranse.

3.2.2 Ski touring

På engelsk ville den samme aktiviteten blitt definert som 'ski touring' eller 'alpine touring', mens amerikanere vil referere til det som 'backcountry skiing'. Disse begrepene er ikke innarbeidet her til lands, og lar seg heller ikke oversette særlig godt. For eksempel vil 'ski touring' bli 'skitur' på norsk, og dermed ikke dekke fullstendig det aktiviteten innebærer. Begrepet 'alpine touring' lar seg bedre oversette til 'alpin skiferd', og er brukt her til lands blant annet av Norske Tindevegledere (NORTIND) i deres utdanningsprogram for tindevegledere. Alpin skiferd sier både noe om aktiviteten som utføres og hvor man befinner seg. Ett minus ved flere av disse begrepene er at ordet utelukker bruken av snowboard som utstyr på en slik tur. Her til lands vil mange identifisere beskrivelsen av den overnevnte aktiviteten med begrepet topptur. Både i vår dagligtale og innad i bransjen er dette et etablert begrepet for å beskrive denne formen for skitur. I motsetning til ski touring, randonné, og backcountry skiing, er topptur et norsk ord, som de fleste vet hva innebærer. Begrepet topptur ekskluderer heller ikke bruken av snowboard, telemarkski og fjellski. De overnevnte faktorene er avgjørende for at jeg i dette prosjektet kommer til å referere til aktiviteten det omhandler, som topptur.

3.3 Begrepet topptur

Så langt jeg har brakt på det rene finnes det ingen offisiell definisjon på begrepet topptur, og i følge Fredman et al., (2009), er det viktig at det foreligger en definisjon for det man skal undersøke. Både med tanke på mitt arbeid med prosjektet, og med tanke på lesere og informanter, er det også fordelaktig at det foreligger en konkret definisjon av topptur-begrepet. Jeg har derfor selv forsøkt å komme med en definisjon av topptur. For å komme frem til en beskrivende definisjon har jeg studert diskusjoner på ulike friluftslivrelaterte-internettforum der ulike forslag til hva en topptur bør inkludere debatteres. Ved å studere hva folk mener en slik type tur bør inneholde, samt min egen oppfatning av dette, er det som ligger til grunn for definisjonen jeg foreslår til sist i denne delen.

3.3.1 Hva er en topptur?

Så hva er egentlig en topptur? Hvilke faktorer er det som avgjør om noe er en topptur eller ikke? I mangel på en offisiell definisjon, går spørsmål som *‘Hva definerer en topptur?’* igjen på flere forum på internett (Tursiden, 2014; Fjellforum, 2013; Nielsen, 2014; Reinton, 2014; Kvinneguiden, 2015). Etter å ha lest gjennom flere slike forum-tråder er det ingen tvil om at folk har ulik oppfatning av hva som defineres som en topptur. Er det høyden på toppen som avgjør? En bruker skriver at toppen må være over 100 meter for at det kan karakteriseres som en topptur, mens en annen skriver at alt som er under 1000 meter regnes som fjelltur; ikke topptur, mens en tredje kommenterer at *‘en topp er en topp’* (200-meter samler, 2013). En bruker mener at *‘Høyden på toppturen forteller ingenting, det er primærfaktoren som er vesentlig’* (Abnorm, 2013). Er det landskapet som avgjør hva som er en topptur? En bruker hentyder til dette, og skriver at *‘En topp på for eksempel 700 meter ved kysten kan være mye mer ‘topp’ enn en topp på ‘tusenognoe’ lenger inn i landet’* (MH, 2013). Er det avgjørende hvor slitsom toppen er å bestige? En bruker skriver at hun er fra et sted kjent for gode topptur muligheter, og at *‘Her skal det være relativt høyt, og gjerne bratt om det er en skikkelig topptur!’* (Emas, 2015). Er det avgjørende at toppen er å finne på et kart? En bruker spør om dette, og undrer om det er nok at toppen er markert på kartet som fjelltopp med angitt navn og høyde. En siste bruker mener at mye av den overstående informasjonen her er irrelevant, og at en topptur karakteriseres av at *målet* med turen er å nå toppvarden, uavhengig av høyde og primærfaktor.

‘Det er mange rare tanker som kan snike seg inn i bakhodet når en går opp bakkene en helt vanlig tirsdag. Er jeg på topptur? Hva er en topptur? Hva er det egentlig jeg driver med?’ (Hansen, 2014). Dette var tanker friluftslivslederen Jan Erik Hansen gjorde seg på en av sine mange turer med ski på beina, og han utdyper disse tankene videre på sin blogg *‘Turbloggen’* i innlegget titulert *‘Hva er en topptur?’*. Videre fortsetter Hansen med at han kaller det han driver med for topptur av gammel vane, mens det han egentlig gjør ganske ofte er å snu før toppen, ettersom det er nedkjøringen på ski som er hans mål for turen, ikke toppen. *‘Jeg kunne selvsagt kalle det jeg gjør for frikjøring, men det ville være å vanne ut begrepet frikjøring. En pretensiøs hån mot de som virkelig driver med frikjøring. Jeg går jo bare opp helt vanlige fjellsider og kjører ned igjen’* (Hansen, 2014).

Det kan også framgå av blogginnlegget at Hansen er noe skeptisk til hvordan begrepet topptur brukes av allmenheten i dag, etter at topptur i følge han selv har blitt utropt av media til den

nye folkesporten. *‘Med stempel som den nye folkesporten har selve toppturbegrepet blitt ganske så utvannet. Selv østlendinger hevder de går på topptur når de besøker en av de skogkledde kollene på Østlandet. Har noen bygd en varde, og det er 100 meter opp, er det en topptur. Toppturbegrepet har etter hvert blitt så omfattende at omtrent alle driver med det så lenge de ikke går i oppkjørt løype’.* Selv ender Hansen blogginnlegget med uten å få klarhet i *‘Hva jeg driver med, eller hva som fortjener å bli kalt en topptur’* (Hansen, 2014).

Hva som eventuelt kan, og ikke kan kalles en topptur var også en debatt blant fem ansatte i Norges største ski-magasin og Norges største nettsted for ski, toppturer og bratt friluftsliv; Fri Flyt A/S, i artikkelen *‘Trenger vi et nytt ord for topptur ?’* (Reinton, 2014). Artikkelen inneholder oppsummeringen av en samtale mellom de fem, der flere tanker rundt temaet luftes. En av de skriver *‘Det må kunne gå an å ha et eget norsk uttrykk (topptur) uten å oversette direkte alt de sier i alpine. ‘Alpin skitur’ høres vel pretensiøst ut fordi det sier noe om at det enten har med alpint utstyr å gjøre, noe det ikke nødvendigvis har, eller at det har noe med ‘alpine’ fjell å gjøre noe det ikke nødvendigvis er’.* Et av svarene på denne kommentaren lyder *‘Enig i at alpin er avsporing. Samme trøbbel som med topp – det definerer for snevert hvor/hvordan aktiviteten skal foregå. Man kan jo fint bedrive denne aktiviteten med telemarkutstyr i skogen. Ikkeno alpint i nærheten. Skitouring er jo ganske smud – man er simpelthen på skitur’.* En annen legger til at *‘Jeg går ofte tur opp til tregrensa, f eks. i uvær, og da er det verken randonné, topptur eller alpin skitur. Da er det vel bare skitur eller tur da?’* (Reinton, 2014). Heller ikke i denne debatten kom noen til enighet om hva begrepet topptur innebar, eller om begrepet er dekkende. Likevel er topptur begrepet Fri Flyt benytter seg av i sitt magasin, på sin nettside, og i bøkene de utgir når det er snakk om denne typen aktivitet.

3.3.2 Definisjon av topptur

Det er altså tydelig at det finnes flere ulike oppfatninger av hva som er topptur, og at svarene vil variere ut i fra hvem du spør. Basert på hva jeg har lest andre mener er riktig, samt hva jeg personlig mener, har jeg utarbeidet en definisjon av begrepet. Definisjonen er utarbeidet med tanke på toppturer med ski og snowboard: *Topptur er en rekreasjonell aktivitet, der målet med turen er å nå ett eller flere topp-punkt for å så frikjøre ned igjen på ski eller snowboard.*

3.4 Toppturentusiastene - både naturbaserte turister og friluftslivutøvere

Et særtrekk ved det naturbaserte reiselivet i Norge og Norden er den flytende avgrensningen det har til friluftsliv. Det vil si aktiviteter vi utfører på fritiden og gjerne i naturlige omgivelser, men ikke nødvendigvis i en reiselivssammenheng (Fossgard, 2020). Det at naturbasert reiseliv og friluftsliv foregår i de samme områdene, benytter seg av de samme fasilitetene, og konkurrerer om den samme tiden og de samme pengene gjør det ofte er vanskelig å skille mellom de to begrepene (Tangeland & Aas, 2011). Utøvere av naturbasert reiseliv eller friluftsliv kan også ha ulike oppfatninger av om de er turister eller utøver friluftsliv. Denne oppfatningen kan påvirkes av individets syn på aktiviteten som utøves, og hvor meningsfull denne aktiviteten er for individet (Pomfret & Bramwell, 2016). I følge Tangeland (2011) er det en oppfatning innen reiselivsforskning at man kan dele naturbasert reiseliv inn i en skala, der friluftslivaspektet ligger i den ene enden av skalaen, mens den kommersielle naturbaserte-reiselivsturismen er i den andre. Pomfret & Bramwell (2016) hevder det er vanskelig å forske på turister innen det naturbaserte reiselivs-segmentet, ettersom det er komplekst og vanskelig å skille det fra friluftsliv. Videre foreslås det at om man er avhengig av å bruke penger for å reise til et sted for å bedrive friluftsliv blir det kommersielt og dermed en del av turistnæringen. En naturbasert aktivitet kan altså utføres kostnadsfritt på egenhånd (friluftsliv), mens man betaler for den samme aktiviteten, eller bruker penger på for eksempel transport, mat eller overnatting i en kommersiell turistsammenheng (Pomfret & Bramwell, 2016). Også Fredman, Boman, Lundmark & Mattsson (2008) hevder at en enkel forklaring av naturbasert reiseliv er å se på det som et utvidet begrep av friluftsliv i en kommersialisert og organisert form.

Selv om begrepet naturbasert reiseliv er et mye brukt og omtalt, er vanskelig å definere. Innen reiselivsforskning er det fremdeles pågående diskusjoner om hva som egentlig utgjør naturbasert reiseliv (Fredman et al., 2009). Det store spekteret som denne typen reiseliv rommer er nok en av årsakene til at det finnes et mangfold av definisjoner for å beskrive begrepet. I følge Mehmetoglu (2007) strekker naturbasert reiseliv seg fra økoturisme til sol og badeferier. Hall & Boyd (2005) hevder at naturbasert turisme er turisme som foregår i naturområder, og viser til tre eksempler på ulike segment av turisme som naturbasert reiseliv kan inkludere. Et av eksemplene er viltturisme, som fokuserer på observasjoner av vilt i naturen, men som ikke omhandler fiske og jakt. Eksempler på viltturisme er hvalsafari, fuglekikking eller moskussafari (Curtin & Kragh, 2014). Et annet eksempel er økoturisme der læring, bærekraft, etikk og vern av naturen er viktige komponenter (Donohoe & Needham,

2006). Det tredje eksempelet er adventure tourism. I følge Pomfret & Bramwell (2016) kan adventure tourism aktiviteter foregå på land, i luften og i vann, og enkelte aktiviteter kombinerer flere av disse elementene. Aktiviteter innen adventure tourism forbindes ofte med fysisk aktivitet, spenning, risiko, usikre utfall og en forventet belønning (Swarbrooke, Beard, Leckie & Pomfret, 2003). Likevel er det individuelt hvordan disse aspektene oppfattes, det som er spennende eller farlig for noen være kjedelig og ufarlig for en annen. Det er utøveren personlighet, livsstil og erfaringsnivå som påvirker hvordan de opplever dette (Ewert, 1989; Priest, 1992; Weber, 2001). I følge Waldahl, Kjeldsberg & Madsen (2013) krever disse aktivitetene noe av utøveren, men man får også opplevelser tilbake. Eksempel på aktiviteter innen dette segmentet kan være fallskjermhopping, hesteridning, mountain-biking, kanopadling, fjelltur, klatring og topptur. Weber (2001) hevder at friluftsliv er 'hjertet' i adventure tourism, og at det dermed er naturlig at det mest sannsynlig er store likheter i motivene til de som utøver friluftsliv og adventure based tourism aktiviteter. Samtidig har det vi ser på som tradisjonelt friluftsliv i nyere tid gjennomgått en utvikling. Folk søker spenning, adrenalin, eventyr, og det utvikler seg stadig flere trender med spesialiserte og varierte former for friluftsliv (Fredman et al., 2009). I følge Mehmetoglu (2007) ser man nå en øke i vanlige turister som søker etter å oppleve en alternativ form for turisme, altså naturbasert reiseliv, i forhold til den tradisjonelle masseturismen.

Eksempelene over viser noen av segmentene og aktivitetene som rommes av begrepet naturbasert reiseliv. At det eksisterer ulike definisjoner av begrepet er dermed forståelig, og det at de forskjellige definisjonene varierer illustreres godt når Fredman et al. (2009) tar for seg 11 ulike definisjoner av det samme begrepet. Etter en gjennomgang av eksemplene kommer det frem at tre elementer er sentrale i flere av beskrivelsene. *'For det første er man besøkende i et naturområde. Under dette besøket forventer man å få en form for opplevelser i naturmiljøet man befinner seg i. Ofte foregår dette mens man utøver en spesiell aktivitet'* (Fredman et al., 2009, s. 18-19).

Fredman et al., (2009) forsøker også som de forgående og definere begrepet naturbasert reiseliv. Definisjonen Fredman et al., (2009) lander på fokuserer på naturen og turisten, samt Tourism Organization (UNWTO) (2001, s. 36) sin definisjon av en turist som igjen baserer seg på avstand; *'En person som reiser utenfor sine vanlige omgivelser for ikke mer enn ett år'*. Ved å legge til naturen får Fredman et al. (2009, s. 24) en definisjon som lyder: *'Naturbasert reiseliv omfatter menneskers aktivitet når de besøker naturområder utenfor sine*

vanlige omgivelser'. Videre blir det spesifisert hva som menes med aktivitet, naturområde og vanlige omgivelser. Hva som betegnes som naturområde er vanskelig å definere, så Fredman et al., (2009) refererer til arealstatistikk for Sverige. I norsk sammenheng vil det som kategoriseres som utmark være tilsvarende. *Utenfor vanlige omgivelser* innebærer reiser på over 10 mil en vei, og overnattingsturer og utenlandsturer som ikke overstiger ett år. Til slutt drøftes *hvordan* naturbasert reiseliv foregår; dette kan skje organisert, men også helt på egenhånd. Med *aktivitet* menes handlinger som foregår utendørs. Dette omfatter ikke kun klassiske friluftaktiviteter som jakt, fiske, fuglekikking osv., men også andre handlinger som matlaging, eller bare å sitte og slappe av.

Om man tar utgangspunkt i det Fossgard (2020, s. 21) karakteriserer som friluftsliv, altså aktiviteter vi utfører på fritiden og gjerne i naturlige omgivelser, men ikke nødvendigvis i en reiselivssammenheng, kan en topptur karakteriseres som en friluftslivsaktivitet. Også Odden (2008, s. 10) karakteriserer frikjøring som en nyere form for friluftsliv. Innimellom kan man være avhengig av å reise utenfor sine vanlige omgivelser for å kunne gå en bestemt tur. Når man reiser utenfor sine vanlige omgivelser er man avhengig av lengre transport og muligens overnatting, kanskje man også handler varer på vegen. På denne måten tilnærmer man seg aktiviteten på en kommersiell måte, og det kan klassifiseres som turisme (Pomfret & Bramwell, 2016).

En topptur kan dermed være enten en friluftslivsaktivitet eller naturbasert reiseliv. For å få et bredest mulig spekter av oppfatninger av Hurrungane som toppturområde ønsker jeg å inkludere både friluftsliv-utøvere og naturbaserte turister i dette prosjektet. For å kunne sette ett skille mellom den naturbaserte reiselivsturisten og friluftsliv-utøveren ønsker jeg å benytte Fredman et al., (2009, s. 24) sin definisjon '*Naturbasert reiseliv omfatter menneskers aktivitet når de besøker naturområder utenfor sine vanlige omgivelser*' som definisjon i dette prosjektet.

4. Teori

4.1 Motivasjon

Motivasjon er et sammensatt fenomen. Flere fagfelt har forsøkt å forklare fenomenet og egenskapene knyttet til motivasjon. Det er ikke enkelt å definere et så komplekst begrep, men jeg finner Kaufmann & Kaufmanns (2015) beskrivelse dekkende; *'Vi definerer begrepet motivasjon som de biologiske, psykologiske og sosiale faktorene som aktiverer, gir retning til og opprettholder atferd i ulike grader av intensitet for å nå et mål'* (Kaufmann & Kaufmann, 2015. s, 93). Imsen (2014) beskriver det enkelt som at *'motivasjon er det som får oss til å handle'* (Imsen, 2014, s. 226). Motivasjon er også den faktoren som driver turistens handlinger, som følge av et udekket behov (Prayag & Ryan 2011. s, 122). Et behov kan defineres som en følt mangel, og når behovet har oppstått vil målet også være definert (Schiffman, Hansen & Kanuk 2008. s, 105). Den amerikanske psykologen Edward Deci er en av verdens fremste eksperter på motivasjon. Sammen med kollega Richard Ryan har han utviklet den innflytelsesrike selvbestemmelsesteorien, der de blant annet argumenterer for at motivasjon grovt sett kan deles i indre og ytre motivasjon (Deci & Ryan, 2000).

4.2 Indre og ytre motivasjon

Innen selvbestemmelsesteori fremheves indre motivasjon som individets medfødte indre drivkraft til å søke utfordring, bekrefte og utvikle egen kompetanse, utforske og lære (Deci & Ryan, 2000). Indre motivasjon handler om at man bedriver en aktivitet eller utfører en handling fordi det *i seg selv* oppfattes som gøy og meningsfull. Her er det å få bedrive aktiviteten eller handlingen en belønning i seg selv (Imsen, 2014). For eksempel står man på snowboard fordi det gir glede, og det er gøy å utvikle teknikk og ferdigheter. Man kjører ned den ekstra bratte bakken fordi man setter pris på å kjenne på følelsen av adrenalin og mestring. Indre motivasjon er en viktig type motivasjon, men de fleste aktiviteter et voksent individ utfører er som regel ikke indre motivert. Ettersom man vokser opp blir friheten til å være indre motivert stadig begrenset av sosiale krav og roller som krever at individet tar ansvar for å utføre oppgaver som man egentlig ikke har (Deci & Ryan, 1985).

Ytre motivasjon karakteriseres av at individet utfører en handling for å oppnå en belønning, eller et mål *utenfor* selve aktiviteten (Deci & Ryan, 2008). Bedre fysisk form kan være en ytre motivasjonsfaktor, men også sosialt samvær kan fungere som ytre belønningen for å gå på toppetur. Et annet eksempel på ytre motivasjon kan være et ønske om å oppnå annerkjennelse fra andre, høyere status eller å få ros. I sin mastergradavhandling tar Kappelåsen (2019) for

seg hvorfor randonné er en økende trend blant kvinner. I følge Kappelåsen er det tydelig at randonné har fått en status i dagens samfunn, og at både selvrealisering og dyrking av eget image for enkelte er i fokus under utøvelse av denne aktiviteten. For å synliggjøre at man er sunn, sprek og driver med en status-aktivitet brukes Instagram som plattform for å dele bilder fra turen. Flere av informantene i Kappelåsens studie kunne fortelle at de tror at flere kun går på tur for å kunne publisere bilder i sosiale media. Samtidig er de ofte utstyrt med de nyeste og mest trendy klærne og utstyret. Når man får 'likes' på det man publiserer kan dette for enkelte fungere som bekreftende og anerkjennende, og fungere som en ytre motivasjon for å dra på tur (Kappelåsen, 2019).

Selv om indre motivasjon er en viktig del av å drive med en aktivitet, hevder Ryan & Deci (2000) at det ikke er tilstrekkelig å kun se på indre motivasjoner. I de fleste tilfeller er motivasjon sammensatt både av indre motivasjon, og ulike former for ytre motivasjon. I en studie om hva som motiverte folk for å delta på ulike fritidsaktiviteter fant Ryan og Deci (2000) ut at flere av aktivitetene både hadde indre og ytre motivasjonsfaktorer. Motivene for å gå på topptur kan også være både indre og ytre motivert. I følge Csikszentmihalyi (2008) vil likevel aktiviteter som er utelukkende ytre motivert ha vansker med å engasjere individet over tid.

4.3 Flow

Den optimale formen for indre motivasjon betegnes som flow. Teorien om fenomenet flow ble utviklet av sosialpsykologen Mihaly Csikszentmihalyi (1990). Flow beskrives av Csikszentmihalyi som en tilstand der man er så fullstendig fordypet i en aktivitet '*that nothing else seems to matter; the experience itself is so enjoyable that people will do it at great cost, for the sheer sake of doing it*' (Csikszentmihalyi, 1990. s, 4). I denne tilstanden er man så fokusert, involvert og konsentrert med det man bedriver, at man opplever en slags tidløshet fordi man er fullstendig til stede i øyeblikket. Det er en sammenhengende flyt fra et øyeblikk til neste der handling følger handling (Csikszentmihalyi, 1990).

Flow kan oppstå i forbindelse med hvilken som helst aktivitet, for eksempel jobb, kreative sysler eller idrett. Tilstanden oppstår når man opplever en balanse mellom utfordringen i aktiviteten en bedriver, og de ferdighetene man innehar. Flow bygger på åtte sentrale komponenter, og kan oppstå når man opplever en eller flere av dem; 1) man møter oppgaver eller utfordringer man har mulighet til å løse, 2) man konsentrerer seg om handlingen, 3) handlingen har klare mål, 4) og ved å utøve den får man øyeblikkelig tilbakemelding, 5) man

glemmer hverdagens frustrasjon og bekymringer, 6) man føler at man har kontroll over handlingen, 7) man glemmer seg selv, og 8) opplevelsen av tid endres, timer kan føles som minutter, og minutter kan føles som timer (Csikszentmihalyi, 1990). Sammen skaper disse komponentene en dyp form for fornøyelse, en slags ekstase, som føles meningsfylt for individet, og som en vil forsøke å oppnå igjen (Csikszentmihalyi, 1998. Referert i Csikszentmihalyi & Csikszentmihalyi 1998 (Red).).

4.4 Pushfaktor og pullfaktor

Også innen reiselivet snakker vi om motivasjon, og hva som motiverer og påvirker oss til å reise. Innen reiselivsforskning er det forsket mye på hva som motiverer oss til å reise, og forskere har benyttet seg av synsvinkler fra antropologi, sosiologi og psykologi (Yoon & Uysal, 2005). Ved å studere turistenes grunnlag for å reise kan en bedre forstå og forutse deres reisebeslutninger og adferd som forbruker. For en destinasjon vil det være fordelaktig å benytte seg av en segmenteringsteknikk basert på motivasjon. Dette kan bidra med innsikt som de videre kan bruke i utvikling og markedsføring av sitt reisemål (Oh, 2008).

Det har blitt etablert flerfoldige tilnærminger både for å identifisere og å analysere motivasjon hos turister. Den mest anerkjente teorien er rammeverket rundt push- og pullfaktorer, først diskutert av Dann (1977), og en rekke studier har blitt utført med denne teorien som grunnlag (Yousaf, Amin & Santos 2018. s, 202; Yoon & Uysal, 2005. s, 47; Giddy, 2018. s, 49).

Konseptet med push- og pull går ut på at de ulike faktorene som motiverer oss til å reise kan deles inn i pushfaktorer og pullfaktorer ettersom de enten 'drar' eller 'dytter' oss til reisemålet (Dann, 1977; Dann, 1981).

Pushfaktorene omhandler de faktorene som påvirker turisten til å reise (Dann, 1977).

Pushfaktorene stammer fra Maslow's behovspyramide (Maslow, 1943), og er blitt beskrevet som en motivasjonsfaktor, eller et behov som oppstår på grunn av spenning eller ulikheter i motivasjonssystemet (Prayag & Ryan, 2011). En slik ubalanse kan oppstå når man kjenner seg trøtt av hverdagens stress og rutiner og kjenner på et ønske (et push) om å dra vekk fra det hele. Denne ubalansen kan til slutt motivere oss tilstrekkelig til å foreta en reise og på denne måten få et avbrekk fra hverdagen. I studien '*Why do people travel to extotic places*' (Correia, Oom do Valle, Moço & Pinto, 2007) vises det til de mest siterte pullfaktorene i litteratur skrevet av flere anerkjente reiselivsforskere (Uysal, Mclellan & Syrakaya, 1996; Iso-Ahola & Mannel, 1987; Lundberg, 1990; Fodness, 1994; Holden, 2003; Mohsin & Ryan, 2003; Shoemaker, 1989; Cossens, 1989). Disse faktorene var: å redusere stress, rømme fra rutiner,

fysisk avslapping, gjøre andre ting, stimulere følelser, være en eventyrer, ha det gøy, kunnskaps-økning, bli kjent med ulike kulturer og livsstiler, berike seg selv intellektuelt, oppdage nye steder, møte interessante mennesker, utvikle nære vennskap, dra til steder vennene mine ikke har vært, og å kunne snakke med venner om turen man har vært på (Correia et al., 2007. s, 10).

Pullfaktorer kan være både materielle eller immaterielle, og blir beskrevet som faktorene som påvirker når, hvor og hvordan folk reiser (Mill & Morris, 1985). I den overnevnte studien av Correia et al., (2007) siteres disse pullfaktorene; landskap, naturlig miljø, kulturelle attraksjoner, nattelivet, sportsutstyr, transport, innlosjering, tilgjengelighet, vær, strender, gastronomi, sikkerhet, avstand, shopping fasiliteter og avslappende atmosfære (Correia et al., 2007. s, 10).

I følge Dann (1981) velger turister reisemål ut ifra at stedets pullfaktorer samsvarer med deres personlige pushfaktorer. Et eksempel på dette kan være turistens ønske om å oppleve et avbrekk fra dagliglivet, og gjøre noe spennende sammen med familien, som for eksempel å stå på ski i spektakulært landskap. Selv om pullfaktorene kommer fra selve destinasjonen, kan disse også bidra til å utløse pushfaktorer (Yousaf et al., 2018, s. 202). For eksempel kan bilder og video en ser på sosiale media fra et spesifikt sted bidra til at en føler et behov for å reise dit og oppnå prefererte pushfaktorer. Turister kan også la seg motivere av både pushfaktorer og pullfaktorer samtidig (Cha, McCleary & Uysal, 1995; Uysal & Jurowski, 1994).

Push- og pullteorien har i følge Figenschau (2012, s. 9) blitt kritisert av blant annet Goeldner & Brent Richie (2006) for å være svært forenklet, og at det innimellom kan være problematisk å skille mellom hva som faktisk er pushfaktorer og hva som er pullfaktorer.

Et eksempel på en studie som benytter seg av push- og pull tilnærming for å studere naturbaserte reiselivsturistens motivasjon ble utført av Kim, Lee & Klenosky (2003). Denne studien fokuserte på besøkende i seks av Koreas nasjonalparker. Her ble fire primære pushfaktorer identifisert; læring og samvær med familie; helse og naturopplevelse; rømme fra hverdagsrutiner; oppleve noe nytt og bygge vennskap. I den samme studien var vakre naturomgivelser oppgitt som den viktigste pullfaktoren. Andre viktige pullfaktorer bestod av tilgjengelighet og transport og tilgjengelighet av informasjon og fasiliteter på stedet (Kim et al., 2003).

Pomfret & Bramwell (2014) ser i sin studie på motivasjon hos fjellklatrere på selvorganisert tur i Chamonix, Frankrike. Funnene i studien viste et bredt spekter av ulike motivasjonsfaktorer for fjellklatring. De mest fremtredende pushfaktorene her var: sosialisering, utfordringer, naturopplevelsen og mestring. De mest sentrale pullfaktorene var de tilgjengelige klatremulighetene, områdets naturomgivelser, og at de tidligere hadde feriert i regionen (Pomfret & Bramwell, 2014, s.19).

Også resultatene fra en nasjonal undersøkelse av motiver for å drive med mosjon, trening og friluftsliv (Vaage, 2004) gir et konkret innblikk i hva nordmenn ønsker å oppleve gjennom sitt friluftsliv. Blant de ti faktorene som ble oppgitt å ha størst betydning (mer enn 60% av befolkningen oppfatter de som viktige) finner vi først faktorer relatert til fravær av stress og mas. Deretter kommer faktorer relatert til muligheten for fysisk aktivitet, opplevelse av natur og sosialt samvær med venner og familie. Også i vårt naboland Sverige er natur og naturopplevelser viktige motiv for de reisende, og minst en tredjedel av svensker på fritids og attraksjonsreiser har dette som motiv (Fredman et al., 2009).

Ved å se på de overnevnte studiene som omfatter motivasjon rundt ulike naturbaserte aktiviteter i ulike deler av verden, er det tydelig at flere av de samme faktorene er sentrale. Aspektet med å rømme fra hverdagsrutinene, mellommenneskelige faktorer, oppleve naturen og å kjenne på mestring er alle tradisjonelle pushfaktorer. Viktigheten av et estetisk landskap er også en fellesnevner blant pullfaktorene i eksemplene over.

4.5 Måling av motiv

Motiv kan altså brukes for å klassifisere eller segmentere turisme. Men det er et par 'om og men' ved måling av motiv i reiselivet. For det første er ikke naturbaserte reiselivsturister én homogen gruppe, og hva som motiverer den enkelte vil variere. Turister i et naturområde kan også ha sammensatte motiv for besøket (Ewert, 1994; Mannell & Kleiber, 1997). Som forklart tidligere oppsøker ofte turister et sted på grunn av spesielle naturopplevelser, som i seg selv kan være ulike, andre har avslapping eller sosialt samvær som motiv, mens enkelte bare er med som et medfølgende familiemedlem uten sterke motiv. Motivene den naturbaserte turistens har for å reise kan også endre seg gjennom turistens deltagelse, og påvirkes av den resulterende opplevelsen (Ewert, 1994). I følge Pomfret & Bramwell (2016) som studerer utendørs adventure tourism, er det kjent at det man motiveres av vil utvikle seg og bli mer

komplekst ettersom man får økt grad av erfaring innen aktiviteten. Dermed har de erfarne utøverne en tendens til å være mer motivert av indre motiv i sammenligning med de mindre erfarne utøverne som ofte er mer motivert av ytre faktorer. Likevel er ikke alltid dette tilfellet (Pomfret & Bramwell 2016). Buckley (2011) konkluderer med at det finnes store variasjoner i grad av spesialisering hos utøvere i utendørs adventure aktiviteter. I den ene enden av skalaen har en nybegynnere, mens man i den andre enden har spesialister. Hvilke faktorer som virker motiverende for utøverne vil variere ut ifra hvor på denne skalaen man befinner seg. I en annen studie (Ewert & Hollenhorst, 1989) ble det observert at etterhvert som engasjementet for en aktivitet økte ble utøveren gradvis mer dratt mot naturlige og utviklede naturområder. Den indre motivasjonen steg også samtidig som han tok flere selvstendige beslutninger og søkte mer utfordring og risiko, og hadde høyere fokus på måloppnåelse. I kontrast til dette foretrakk nybegynnere mer utviklede naturområder hvor det var mulighet for å leie guide. De ønsket også et tilbud om organiserte aktiviteter man kunne delta i hvor risikoen var lav (Ewert & Hollenhorst, 1989).

5. Metode

Metode er et verktøy eller en fremgangsmåte brukt i forskningsprosesser for å finne svar på spørsmål og å tilegne seg kunnskap om nye emner. Metode handler om hvordan vi samler inn, behandler og tolker informasjon i en undersøkelse (Larsen, 2007). I denne metodedelen vil jeg gjøre rede for valg av metode og utdype hvordan jeg har samlet inn og analysert materiale som skal belyse prosjektets problemstilling.

5.1 Valg av metode

De to hovedformene av metodisk tilnærming innen samfunnsvitenskapen er kvalitativ og kvantitativ metode. Tilnærmingen man velger gjøres i følge Larsen (2007) med grunnlag i hvilken form datamaterialet man undersøker har, mykdata eller harddata. Harde data er målbare, konkrete og lar seg registrere med tall, og tilnærmes med en *kvantitativ* metode. Myke data derimot har fokus på opplevelser og inntrykk, handling og synspunkter, og tilnærmes best gjennom en *kvalitativ* metode. Ved en kvalitativ tilnærming har forskeren muligheten til å gå i dybden på et bestemt tema (Larsen, 2007). Problemstillingen i dette prosjektet innebærer utelukkende innsamling av mykdata, samtidig som jeg i dette prosjektet ønsker å gå i dybden på hva som får folk til å gå på toppetur i Hurrungane, og det er derfor naturlig at jeg velger å benytte meg av kvalitativ metode. Men hva er egentlig kvalitativ metode?

Karakteristisk for denne metoden er at vi søker en *forståelse* av sosiale fenomener, enten ved nær kontakt med informantene i felten ved intervju, observasjon, eller ved analyse av tekster og visuelle uttrykksformer. Spørsmålet om hva forståelse er, og hvordan det oppnås er et sentralt tema innen samfunnsvitenskapelig forskning (Thagaard, 2011). Kvalitativ metode bygger på læren om forståelse og fortolkning, den såkalte *hermeneutikken*. Et prinsipp innen hermeneutikken etter den tyske filosofen Hans Georg Gadamer (1999), er at alle mennesker bringer sin forståelseshorisont inn i enhver forståelsesprosess. Forståelseshorisonten består av all vår tidligere kunnskap, erfaring, samt holdninger og oppfatninger; både bevisste og ubevisste (Sletnes, 2019). Dette vil også gjelde forskeren i en forskningsprosess, og han eller hennes forforståelse vil ha innvirkning på metoder og det endelige resultatet. I dette prosjektet vil jeg tolke et datamateriale som er anskaffet gjennom intervju med ulike informanter.

Resultatene jeg oppnår baseres ikke på et fasitsvar, men på min fortolkning av deres opplevelse. Sett i lys av dette er det viktig at jeg som forsker er bevisst på egen forforståelse,

noe som i en hermeneutisk tradisjon er et sentralt kriterium for vitenskapelighet (Thagaard, 2011).

5.2 Det kvalitative forskningsintervjuet

Den mest brukte formen for å samle inn kvalitativ data er gjennom ulike former for intervjuer. Intervjuet gir et spesielt godt grunnlag for å få innsikt i informantens erfaringer, tanker og følelser. I motsetning til en kvantitativ undersøkelse vil en i en intervjusituasjon ha mulighet til å utdype sine meninger (Kvale & Brinkmann, 2009).

Et kvalitativt forskningsintervju kan utformes på ulike måter, fra det helt ustrukturerte uten spørsmål til det relativt strukturerte med spørsmål i en fastsatt rekkefølge. Som en mellomting av disse formene finner vi det semistrukturerte intervjuet, som er intervjuformen jeg har benyttet i dette prosjektet. Denne typen intervju baserer seg ofte på en delvis strukturert intervjuguide, der temaene er fastsatt på forhånd. Rekkefølgen på spørsmålene kan imidlertid bestemmes underveis, noe som gjør at man kan følge informantens fortelling, og samtidig få informasjon om fastlagte temaer (Kvale & Brinkmann, 2009). Kort forklart kan en si at det semistrukturerte intervjuet er en samtale mellom informanten og forskeren som styres av de temaene en ønsker å få kunnskap om, og temaene informanten tar opp (Thagaard, 2011). Fleksibiliteten rundt rekkefølgen på spørsmål kombinert med muligheten til å kunne stille oppfølgingsspørsmål rundt spontane og interessante tema underveis i intervju var avgjørende for at mitt valg falt på en semistrukturert intervjuform.

Som tidligere nevnt finnes det flere metoder å tilegne seg materiale på, deriblant deltakende observasjon. I dette prosjektet hadde jeg planlagt å benytte meg av dette som tilleggsmetode. Planen var å delta på topptur i Hurrungane med noen av informantene, for å observere hvordan de utøvde topptur. Dessverre hadde jeg selv et uhell på en topptur i februar som resulterte i en brukket ankel. I og med at rehabiliteringsprosessen er på opp mot et halvt år hadde jeg dessverre ikke mulighet til å gjennomføre dette. Det er mulig at jeg gjennom denne observasjonen kunne fått gjort gode felt-notater, som i sin tur kunne bidratt til å styrke resultatene i prosjektet.

5.3 Utforming av intervjuguide

Når en intervjuguide utformes må en planlegge godt, så den favner både de sentrale temaene i prosjektet, men også at det er rom for intervjuobjektets utsagn underveis. Spørsmålene i intervjuguiden bør ikke være for abstrakte eller generelle, men korte, enkle og presise (Thagaard, 2011).

Forarbeidet til intervjuguiden i dette prosjektet begynte allerede våren 2019, i sammenheng med at jeg etablere en tentativ problemstilling for prosjektet. Jeg drøftet spørsmålene i den foreløpige intervjuguiden med bekjente fra toppetur-miljøet og opplevde at det kom opp tema som jeg ikke hadde tenkt på, som senere ble inkludert i intervjuguiden. Et eksempel på dette var at det ble foreslått å spørre informantene om de foretrakk turen opp eller nedkjøringen, og hva det var med denne delen som gjorde at de likte dette best.

Når man skal gjennomføre et intervju er det i følge Kvale & Brinkman (2009) en fordel at man har trening fra tidligere intervjuer. Gjennom praksis kan man lære å formulere gode spørsmål, gi rom for pauser, og etablere god kontakt med informanten. En kan også lære mye gjennom å lytte til opptak av intervjuer man har utført. Uavhengig av hvor mye erfaring en har i intervjusituasjoner, er det viktig med prøveintervjuer i en ny undersøkelsessituasjon (Thagaard, 2011). Både for å teste ut intervjuguiden, samt teste meg selv som intervjuer, gjennomførte jeg et pilotintervju i august. Jeg valgte å gjennomføre pilotintervjuet med en person jeg kjente godt, da jeg tror at jeg på denne måten ville få en ærlig og konstruktiv tilbakemelding. I løpet av dette intervjuet oppdaget jeg at noen av spørsmålene jeg stilte ikke var så lette å gi utdypende svar på, og at de derfor måtte stilles på en annen måte.

Eksempelvis gjaldt dette spørsmålene 'Hva er grunnen(e) til at du går på toppetur?', og 'Hva er grunnen(e) til at du går på toppetur i Hurrungane?'. Dette er essensielle spørsmål i prosjektet, og ved å stille dem på denne måten kunne jeg risikere å kun få et par korte setninger til svar. For å få mer utdypende svar valgte jeg å liste opp stikkord over flere aktuelle faktorer. Først stilte jeg spørsmålet åpent og lot informanten fortelle fritt, før vi sammen gikk gjennom stikkordene. Jeg føler at informanten på denne måten fikk kommet inn i en slags tankeprosess, og dermed fortalte om aspekter de selv ikke hadde nevnt innledningsvis. Når man intervjuer er det viktig å stille spørsmålene på en måte som inviterer informantene til å reflektere over temaene som blir tatt opp, og gi fylldige svar. Det er også stor forskjell på hvordan informanter

utrykker seg. Enkelte er åpne og forteller mye, mens noen trenger mer oppfordring, noe stikkordene under hovedspørsmålet kan fungere som (Thagaard, 2011).

Basert på drøfting av intervjuguiden med folk som hadde kunnskap og erfaring rundt topptur, samt lærdom gjort gjennom pilotintervjuet, ble intervjuguiden gradvis justert frem til sin endelige form. Jeg føler at spørsmålene i den ferdige intervjuguiden er relevante og vil bidra til å besvare prosjektets problemstilling.

5.4 Spesialiseringstabell

For å få en bredt spekter av synspunkt rundt toppturer i Hurrungane ønsket jeg å intervju informanter med ulik bakgrunn, deriblant ulik grad av spesialisering. Innen feltet ski/snowboard/topptur finnes det så vidt meg bekjent ingen metode for å måle grad av spesialisering. Derimot finnes det en spesialiseringsteori for utøvere av friluftslivsaktiviteter; rekreasjonsspesialiseringsteorien, foreslått av Bryan (1977). Essensen i teorien er at utøveren av en aktivitet kan plasseres på et kontinuum fra det generelle til det spesielle. Etter hvert som utøveren beveger seg mot den spesifikke delen av skalaen, vil deres identitet gradvis bli mer definert utfra aktiviteten, samt de sosiale normene og holdningen rundt aktiviteten (Bryan 2000; Sutton & Ditton 2001). Da Bryan (1977) presenterte rekreasjonsspesialiseringsteorien baserte han den på caset rundt spesialisering blant sportsfiskere. Her foreslår han at rekreasjonsspesialisering innen sportsfiske reflekteres av utstyrsvalg, ferdigheter, kunnskapsnivå, rammen rundt og stedet for fiskeaktiviteten, fangstorientering og involvering i fisket (Bryan 1977). Disse variablene presenteres i en tabell (se vedlegg 5) sammen med de ulike gradene av spesialisering, og hvordan utøverens identitet, sosiale normer, og holdninger rundt aktiviteten gradvis blir definert utfra aktiviteten. I tillegg har flere forskere (Chipman & Helfrich, 1988; Donnelly et al., 1986; Kauffman, 1984; Schreyer & Beaulieu, 1986; Virden & Schreyer, 1988; Wellman, Roggenbuck, & Smith, 1982) argumentert for at ytterligere tre variabler burde inkluderes; grad av erfaring, involvering over tid, samt aktivitetens sentralitet. I følge Schreyer, Lime & Williams (1984) påvirker grad av erfaring, eller mengden tid man har brukt på en aktivitet, utøverens adferdsmønster rundt aktiviteten, samt hvilke oppfatninger de har av friluftsliv. Siden spesialiseringsprosessen i en aktivitet som foregår over tid hevder Hammit, Knauf & Noe (1989) at grad av erfaring bør være et fenomen nært relatert til spesialiseringsprosessen. Aktivitetens sentralitet refererer til venner eller andre sosiale forhold som følge av aktiviteten, hvor stor rolle aktiviteten har i utøverens dagligliv, eller om man har sentret bostedet sitt rundt aktiviteten (McIntyre & Pigram, 1992).

Jeg mener at enkelte av variablene Bryan (1977) bruker i sin tabell myntet på sportsfiskere, samt to av de tre foreslåtte variablene over; erfaringshistorikk og sentralitet, kan overføres til å måle grad av erfaring også hos toppturutøvere. Med utgangspunkt i dette har jeg utformet en spesialiseringstabell (tabell 1) som har som formål å måle mine informaners grad av spesialisering innen topptur.

Tabell 1. Spesialiseringstabell utarbeidet for å måle grad av spesialisering innen topptur hos de ulike informantene.

Grad av spesialisering	Utstyr	Ferdigheter/ Erfaringshistorikk	Kunnskap	Sentralitet
Nybegynner	Jeg har ikke investert så mye penger i denne interessen. (Utstyr, kurs, overnatting, transport osv.)	Jeg behersker grunnleggende teknikker. Jeg behersker toppturer med lav vanskelighetsgrad. Jeg har et mindre erfaringsgrunnlag.	Jeg har litt kunnskap om dette feltet. Jeg har lite kunnskap om bruk av utstyret relatert til topptur. Jeg har ingen kurs og/eller utdanning i feltet.	Litt av min tid går med til denne interessen. Jeg har fått få eller ingen venner gjennom denne interessen. Bostedet og livstilen min er ikke sentrert rundt denne aktiviteten.
Generalist	Jeg har investert en del penger i denne interessen. (Utstyr, kurs, overnatting, transport osv.)	Jeg mestrer et brattere og mer ulendt terreng. Jeg behersker toppturer med medium vanskelighetsgrad. Jeg har et medium erfaringsgrunnlag.	Jeg har noe kunnskap om bruk av utstyret relatert til topptur. Jeg har noe kurs og/eller utdanning innen feltet.	Noe av min tid går med til denne interessen. Noen av vennene mine har jeg fått gjennom denne interessen.
Viderekommen	Jeg har investert mye penger i denne interessen. (Utstyr, kurs, overnatting, transport osv.)	Jeg behersker vanskelig og bratt terreng. Jeg behersker toppturer med krevende vanskelighetsgrad. Jeg har et betydelig erfaringsgrunnlag.	Jeg har en del kunnskap om bruk av utstyret relatert til topptur. Jeg har en del kurs og/eller utdanning Innen feltet.	Mye av min tid går med til denne interessen. En del av vennene mine har jeg fått gjennom denne interessen.
Spesialist	Jeg har investert svært mye penger i denne interessen. (Utstyr, kurs, overnatting, transport osv.)	Jeg behersker toppturer med ekstremt skiterreng. Jeg behersker å ferdes på ski/brett under krevende forhold. Jeg har et stort erfaringsgrunnlag som gjør at jeg kan ta gode valg.	Jeg har mye kunnskap om dette feltet. Jeg behersker all bruk av utstyr relatert til topptur. Jeg har flere kurs og/eller utdanning innen dette feltet. Td. førstehjelpskurs, skredkurs, brekurs for ski osv.	Svært mye av min tid går med til denne aktiviteten. Mesteparten av vennene mine har jeg fått gjennom denne interessen. Livstilen min er sentrert rundt denne aktiviteten. Bostedet mitt er sentrert rundt denne aktiviteten.

Spesialiseringstabellen ble aktivt benyttet under intervju, hvor den fungerte som en del av intervjuguiden samtidig som informantene og jeg sammen kom frem til hvor i tabellen de passet inn.

Både intervjuguiden og spesialiseringstabellen ble sendt til informantene i forkant av intervjuet. Dette var fordi jeg ønsket at de skulle ha tid til å sette seg inn i stoffet, og å reflektere over spørsmålene. Jeg bad dem også om å gå gjennom spesialiseringstabellen på forhånd for å gjøre seg opp en mening om hvilken spesialiseringsgrad som beskrev dem best.

I problemstillingen og intervjuguiden refererer jeg til begrepene pushfaktor og pullfaktor, noe jeg ikke forventer at informantene kjenner betydningen av. Det er derfor inkludert en kort forklaring med tilhørende eksempel på begrepene i intervjuguiden. Intervjuguiden ligger som vedlegg (se vedlegg 4).

5.5 Utvalg

Kvalitative studier kjennetegnes som oftest av et begrenset antall personer, noe som også er tilfellet i dette prosjektet. Det er derfor spesielt viktig at det anvendes en utvelgelsesprosess som er hensiktsmessig for problemstillingen, slik at analysen av materialet vil gi en forståelse av fenomenet som studeres (Thagaard, 2011). Dette prosjektet benytter seg av strategisk utvalg. Dette vil si at utvalget av informanter er gjort på bakgrunn av at deres egenskaper og kvalifikasjoner er strategiske i forhold til prosjektets problemstilling. For å oppnå variasjon i utvalget kan vi definere bestemte kategorier som skal være representert i utvalget, og velge informanter innenfor de ulike kategoriene (Thagaard, 2011, s. 54-55). I følge Krueger & Casey (2000, s. 80-81) er målet med utvalget i en kvalitativ studie å vise variasjon i feltet, men også hos den enkelte informant, dette vil bidra til å skape et typologisk representativt utvalg. Informantene i dette prosjektet er valgt ut på bakgrunn av de går aktivt på topptur, og har vært på en eller flere toppturer i Hurrungane. For å få flest ulike synspunkt på hvorfor Hurrungane er et attraktivt topptur-område tror jeg det er gunstig med god spredning innen informantenes sosiodemografiske variabler. For å oppnå denne allsidigheten i utvalget har informantene i dette prosjektet variasjon i alder, geografisk opprinnelse, kjønn, utdanning, om de står på snowboard eller topptur-ski, samt hvilken grad av spesialisering de har innen topptur.

For å rekruttere informanter til dette forskningsprosjektet som oppfylte de overnevnte kriteriene var det naturlig å ta i bruk snøballmetoden. Denne metoden baserer seg på å lokalisere personer som har kvalifikasjonene som er relevante for problemstillingen, og videre be disse personene om å foreslå aktuelle informanter innenfor samme nettverk eller miljø (Thagaard, 2011). Prosessen med å rekruttere informanter til prosjektet begynte allerede sommeren 2019 da jeg var ansatt ved Turtagrø Hotell like ved Hurrungane. Flere av de ansatte og gjestene her tilfredsstilte kriteriene for å delta i dette prosjektet, og to av informantene ble rekruttert herifra. Siden jeg selv går aktivt på topptur og står på både ski og snowboard kjenner jeg flere med tilknytning til topptur-miljøet. Gjennom denne kretsen har jeg både rekruttert og fått foreslått informanter. En av fordelene ved å rekruttere gjennom sitt sosiale nettverk er at deltagerne føler seg tryggere på forhånd, og mer forpliktet til å møte opp (Thagaard, 2011).

Om utvalget i et prosjekt er stort nok vurderes utfra hvor godt en mener at utvalget er egnet til å utforske problemstillingen (Thagaard, 2011, s. 59). Totalt ble ni informanter med ulik sosiodemografisk bakgrunn og ulik grad av spesialisering intervjuet i dette prosjektet. Jeg mener at det som kom frem gjennom intervjuene med dette utvalg gav tilstrekkelig med informasjon til å besvare prosjektets problemstilling.

5.6 Gjennomføring av intervju

I løpet av februar og mars gjennomførte jeg intervjuene med alle informantene. Intervjuene varte mellom 30 og 73 minutter. Informantene fikk selv komme med forslag til hvor de ville møtes, men jeg tilbød også at vi kunne møtes på et grupperom. Enkelte valgte dette, mens andre valgte å bli intervjuet på jobb, eller hjemme hos seg selv. Tre av informantene ble intervjuet over nettet via det internettbaserte stemme- og video- overføringsprogrammet Skype.

I hvert av intervjuene gikk vi igjennom hele intervjuguiden. Ettersom intervjuet var semistrukturerte varierte antallet spørsmål, samt hvor mye tid som ble brukt på de ulike temaene fra intervju til intervju. I følge Thagaard (2011, s. 95) bør oppfølgingsspørsmål anvendes for å oppfordre informanten til å uttrykke seg mer spesifikt om konkrete erfaringer. I og med at jeg selv har erfaring og kunnskap fra temaet og området vi snakket om kunne jeg stille flere relevante oppfølgingsspørsmål.

Et av intervjuene foregikk som et gruppeintervju med to informanter. Denne intervjuformen er hensiktsmessig å bruke når en ønsker å avdekke bredden av synspunkter, erfaringer og holdninger rundt et tema (Johannessen, Christoffersen, & Tufte, 2010). Siden disse to informantene har en relasjon og ofte går på topptur sammen følte jeg at det var naturlig å intervju dem samtidig. Begge informantene svarte på alle spørsmålene i intervjuguiden hver for seg, og jeg la til rette for at de etter det kunne få samtale fritt seg imellom om temaet vi snakket om. Johannessen et al., (2010) skriver også at det kan være lettere å få flere mennesker til å snakke om et tema som opptar dem i en gruppe enn i et individuelt intervju. Siden de to personene kjente hverandre godt var de komfortable med situasjonen, og intervjuet fikk dermed en god flyt.

Opprinnelig var planen å utføre alle intervjuene i fysisk møte med informanten. Dessverre skulle dette vise seg å bli utfordrende med restriksjonene som fulgte i kjølvannet av covid-19-epidemien. Jeg måtte derfor finne andre løsninger for å få gjennomført intervjuene, og valget falt på Skype hvor man både kan se og høre hverandre. Selv om et møte over Skype skiller seg fra et fysisk møte kan man her, i motsetning til et telefonintervju studere ansiktsuttrykk og benytte seg av kroppsspråk i form av *prober*, som nikk og smil (Thagaard, 2011. s, 91). Under et skype-intervju kan møte på flere teknologiske utfordringer, men min opplevelse av denne intervjuformen at det fungerte ganske bra.

Under flere av intervjuene fortalte informantene at de var positive til at de hadde fått se intervjuguiden i forkant. En av informantene sa at hun hadde hatt spørsmålene i bakhodet på en fjelltur, og syntes selv det var interessant å gå og 'gruble' over hva som motiverte henne for topptur generelt, og i Hurrungane.

Intervjuene ble med informantens samtykke tatt opp. Ved å gjøre lydopptak av intervjuene fikk jeg mulighet til å konsentrere meg om informanten, samt mulighet til å gjengi mest mulig korrekt det som ble fortalt.

5.7 Databearbeiding

Lydopptakene jeg gjorde av intervjuene ble omformet til skriftlige notater, som deretter ble systematisert i en helhetlig tekst. Denne prosessen kalles transkribering (Thagaard, 2011). Jeg passet også på at jeg hadde ledig tid etter intervjuene var gjennomført, så de kunne

transkriberes mens de enda var ferskt i minne. Under transkriberingen gjenga jeg informantene mest mulig ordrett. Jeg valgte å utelate enkelte småord, kremting og hosting som ikke tilførte informasjon. I tillegg fungerte transkriberingsprosessen som det første steget i dataanalysen da jeg gjennom denne prosessen skaffet meg en god oversikt over materialet og fikk etablert et helhetsinntrykk over stoffet (Thagaard, 2011). Etter at alle intervjuene var ferdig transkribert startet jeg med å sortere alt materialet i ulike kategorier bestemt etter tema, med inndelingen i intervjuguiden som utgangspunkt. Et hovedpoeng er å gå i dybden på forståelsen av de enkelte tema og i større grad få oversikt over mønsteret i materialet. Ved en såkalt temasentrert analyse kan man utforske de enkelte temaene, og sammenligne informasjonen fra alle informantene. Hovedproblemet med denne sammenligningen er imidlertid at informasjonen rundt et enkelt tema kan løsrives fra sin opprinnelige sammenheng. For å ivareta det helhetlige perspektivet er det derfor viktig at informasjonen fra hver enkelt informant eller situasjon settes i den sammenhengen som utsnittet av teksten er en del av (Thagaard, 2011).

5.8 Validitet

Validitet handler om gyldigheten av resultatene vi kommer frem til, og hvordan vi tolker disse (Thagaard, 2011. s, 181). Jeg har tidligere nevnt at min tilknytting til topptur har gitt meg fordeler både i skriveprosessen og i intervjusituasjoner. Kjennskap til miljøet man skal forske på kan være både en styrke og en begrensning. Det kan være en styrke siden man har et utgangspunkt fra å utvikle et særlig godt grunnlag for forståelse av fenomenet. De erfaringene forskeren selv har fra miljøet gir grunnlag for gjenkjennelse, og blir et utgangspunkt for den tolkningen man omsider kommer frem til. Kjennskap til miljøet kan være en begrensning siden denne tilknytningen kan føre til at vi overser det som er ulikt våre egne erfaringer. På denne måten blir forskeren mindre åpen for nyanser i de situasjonene som skal studeres. Thagaard (2011. s, 190 og 203).

Som nevnt innledningsvis i denne delen bringer forskeren med seg sin forforståelseshorisont inn i enhver fortolkingsprosess. Det er derfor viktig at jeg som forsker er bevisst på dette i mitt arbeid. Det er også sentralt at forskeren presenterer sitt ståsted, så leseren selv kan vurdere tolkningene på bakgrunn av dette (Thagaard, 2011). For å styrke validiteten til dette prosjektet sammenligner jeg resultatene fra min studie med andre vitenskapelige studier (Correia et al., 2007; Fredman et al., 2009; Kim et al., 2003; Pomfret & Bramwell, 2014;

Vaage, 2004). Når tolkninger fra ulike studier bekrefter hverandre vil dette forsterke validiteten. Det er likevel viktig å ikke være bundet av den teoretiske bakgrunnen, men være åpen med hensyn til å utvikle nye teoretiske perspektiver (Thagaard, 2011).

5.9 Relabilitet

Relabilitet handler om forskningens pålitelighet. I kvalitative studier er det viktig at det redegjøres for fremgangsmåter og metodisk refleksjon, da dette øker relabiliteten (Thagaard, 2011, s. 193). En av måtene vi kan knytte relabilitet til et prosjekt er å redegjøre for hvordan vi har utviklet dataene i løpet av forskningsprosessen. Gjennom denne redegjøringen argumenterer forskeren for å overbevise den kritiske leseren om kvaliteten av forskningen, og dermed verdien av resultatene (Thagaard, 2011). I dette forskningsprosjektet har jeg redegjort for valg av metode og informanter, og knyttet resultatene opp mot relevant forskning. Når det handler om relabilitet i forhold til min rolle som intervjuer har jeg gjort det jeg kunne for å opparbeide meg mest mulig erfaring og kunnskap. I tillegg til å ha erfaring fra tidligere intervjusituasjoner har jeg også utført et pilotintervju i forbindelse med dette prosjektet, samt fordypet meg i teori om hvordan man opptre i rollen som intervjuer. På bakgrunn av hva jeg har beskrevet i denne delen kan jeg ikke se at det er noen trusler mot relabiliteten i dette prosjektet, og jeg velger derfor å anse den som god.

5.10 Etikk

Intervjuene i dette prosjektet er gjennomført uten å samle inn sensitive personopplysninger. For å lage en sosiodemografisk oversikt er intervjuobjektene kun blitt spurt om alder, yrke, geografisk opprinnelse, samt om de står på ski eller snowboard. I og med at jeg har gjort lydopptak av intervjuene og fått informantens signatur på samtykkeerklæringen er jeg pliktig til å melde ifra til Norsk samfunnsvitenskapelige datatjeneste (NSD) om dette forskningsprosjektet. Ombudet har som formål å ivareta informantens personvern gjennom forskningsprosessen. I min søknad til NSD måtte jeg vedlegge prosjektbeskrivelse, intervjuguiden og samtykkeerklæring. Jeg fikk tilbakemelding av NSD om at mitt prosjekt var godkjent uten revideringer (se vedlegg 3). En samtykkeerklæring (se vedlegg 2) som inneholdt informasjon om prosjektet, informantens rettigheter og hvordan materialet skulle behandles ble tilsendt informantene i forkant av intervjuet. For å forsikre meg om at alt var forstått ble samtykkeerklæringen gjennomgått med informanten før intervjuet. Erklæringene ble videre signert, og forsvarlig oppbevart gjennom prosjektperioden. I intervjuene som

foregikk over Skype gav informanten sitt samtykke muntlig. I følge datatilsynet (Datatilsynet u.å) er det ingen formkrav på hvordan samtykket gis, så lenge det kan dokumenteres.

Et av grunnprinsippene for en etisk og forsvarlig kvalitativ forskning er kravet om konfidensialitet (Thagaard, 2011, s. 27). Vanligvis må forskningsmaterialet anonymiseres, og dette er gjort i dette prosjektet. Informantene ble tildelt fiktive navn umiddelbart etter intervju, og disse har jeg siden benyttet. De fiktive navnene er tildelt for å gjøre teksten mer levende. Dette er et virkemiddel både for meg selv i skriveprosessen, men også for leseren.

6. Resultater og diskusjon

Det er flere pushfaktorer som motiverer informantene til å gå på topptur. Fra resultatene fremkom det ulike faktorer som jeg her vil presentere, og diskutere videre i denne delen knyttet opp mot teorien.

6.1 Beskrivelse av informantene

Tabell 2. Oversikt over informantene. Tabellen viser alder, kjønn, utstyr, stilling, geografisk opprinnelse, og grad av spesialisering.

Navn	Alder	Kjønn	Utstyr	Stilling	Geografisk opprinnelse	Grad av spesialisering
Johanne	24	Kvinne	Ski	Sykepleier	Lokal	Nybegynner
Mari	45	Kvinne	Ski	Journalist og forfatter	Turist	Nybegynner
Dag	27	Mann	Ski	Miljøterapeut	Lokal	Generalist
Jostein	50	Mann	Ski	Ansatt i Oslo kommune	Turist	Generalist
Eivor	23	Kvinne	Ski	Juss-student	Lokal	Viderekommen
Olav	54	Mann	Ski	Innkjøpsdirektør	Turist	Viderekommen
Nils	30	Mann	Snowboard	Miljøarbeider	Lokal	Spesialist
Idun	28	Kvinne	Ski	Aktiv randonné utøver	Lokal	Spesialist
Tirill	29	Kvinne	Snowboard	Rådgiver	Lokal	Spesialist

Av de ni som ble intervjuet var det fem kvinner og fire menn. Spennet i alder var fra 23 til 54 år. Sju av informantene stod på topptur-ski, mens to stod på snowboard. Alle gradene av spesialisering er representert og jevnt fordelt. Det er også variasjon i de ulike informantenes stilling, felles er at alle har høyere utdanning. Seks av informantene er lokale, mens tre er turister. For å sette et skille mellom hvem som er turist og lokal har jeg tatt utgangspunkt i Fredmann et al., (2009. s, 24) sin definisjon om naturbasert reiseliv, som regner de som foretar reiser ‘utenfor vanlige omgivelser’ på over 10 mil en vei som turister. Flere av de som omtales som lokale i tabellen er opprinnelig ikke fra området rundt Hurrungane, men tilflyttere fra utlandet eller andre steder i Norge. Et par av disse tilflytterne har bosatt seg her nettopp fordi det tilgangen på snø og turområder er god, og de kan få bruke mye tid på ski eller snowboard.

Innledningsvis i intervjuet ba jeg informantene fortelle om sine interesser. Samtlige nevner at de driver med én eller flere aktiviteter ute i naturen. De naturbaserte aktivitetene som ble nevnt i tillegg til topptur var surfing, mountain-bike, jakt, kano-padling, klatring, langrenn, fjelltur og fjell-løp. I tillegg til å gå på topptur bedriver samtlige av informantene heisbasert ski- og snowboardkjøring, men i ulikt omfang. Andre interesser som ble nevnt var å samle på plater, strikking, baking, skriving, mekke bil, spille gitar, styrketrening og sosialt samvær med venner. Jeg spurte også informantene om de drev med noen form for spesialiserte aktiviteter. Tre av informantene regnes med utgangspunkt i spesialiseringstabellen (se tabell 2) som spesialister innen topptur. Én av disse konkurrerer aktivt i randonné vinterstid, og i fjell-løp i sommer-sesongen, og regnes som en spesialisert i dette. En annen av informantene regnes også som tidligere spesialist i langrenn.

6.2 Pushfaktorer

6.2.1 Resultat-tabell

Etter samtale med informantene om hvilke pushfaktorer som var viktige for dem når de skulle gå på topptur, bad jeg dem om å rangere de tre viktigste. De fleste nevnte tre hovedfaktorer, mens noen var klare på at det var kun én enkelt faktor, eller to, som var avgjørende for dem. Dette synes jeg er helt rimelig, og jeg har derfor ikke satt et krav om at en 'topp tre' liste må foreligge fra samtlige informanter.

Tabell 3. Resultat-tabell over de viktigste pushfaktorene for de ni informantene

Informant	Viktigste pushfaktorer for å gå på topptur i rangert rekkefølge		
Johanne	1. Trening	2. Utfordre seg selv og oppleve mestringsfølelse	3. Det sosiale
Mari	1. Naturopplevelsen		
Jostein	1. Avbrekk fra rutiner		
Dag	1. Naturopplevelsen	2. Det sosiale	3. Nedkjøringen
Olav	1. Naturopplevelsen	2. Slite seg ut	
Eivor	1. Mestringsfølelsen	2. Opplevelsen	3. Trening
Nils	1. Nedkjøringen		
Idun	1. Naturopplevelsen	2. Trening	
Tirill	1. Hele opplevelsen		

6.2.2 Naturopplevelsen

Naturopplevelsen er den pushfaktoren som trekkes frem av flest informantene som viktigste faktor for at de går på topptur, og samtlige av informantene synes at dette er viktig.

For Dag er naturopplevelsen den viktigste pushfaktoren for å gå på topptur, og han går derfor gjerne på tur alene om ingen har mulighet til å bli med. Dag trekker frem naturens ro og stillhet, og føler at naturen fungerer som en ramme for mental oppbygging. Ro og fred, og oversikten naturen gir trekkes også frem av Mari, som også har naturopplevelsen som viktigste pushfaktor. Mari sier at hun føler seg bra av å være ute enten det er på en stubbe i skogen eller på en topp. Også Olav beskriver naturopplevelsen som den viktigste faktoren, og sier han synes det er mye morsommere å slite seg ut i flott natur enn for eksempel på et idrettssenter.

At naturopplevelser er en viktig pushfaktor for toppturentusiaster er ikke overaskende om en ser til funnene fra tidligere studier som har benyttet seg av push- og pull tilnærmingen for å studere naturbaserte reiselivsturisters motiv (Kim et al., 2003; Pomfret & Bramwell, 2014). I følge funnene fra en nasjonal motivundersøkelse for trening, mosjon og friluftsliv (Vaage, 2004), og i følge Fredman et al., (2009) er også natur og naturopplevelser viktige faktorer for både nordmenn og svensker. Naturen kan by på et mangfold av positive opplevelser, og etter et opphold i et naturlig miljø kan en kjenne på overskudd, livsvilje, inspirasjon og indre ro (Hågvar, 2014). Det ligger ingen ytre belønninger til grunn for at informantene velger å oppsøke naturen for å gå topptur, selve opplevelsen og gleden av å være ute er en belønning i seg selv. Ut ifra informantenes beretninger framstår naturen som en tydelig indre motivasjon for å oppsøke naturen for å gå på topptur.

I sin studie undersøker Odden (2002) hvilke motiver som ligger bak utførelsen av nyere friluftslivsformer deriblant frikjøring. Her fremkommer det at frikjørere i fjellet vektlegger vel etablerte motivdimensjoner som blant annet naturopplevelse og stillhet like mye som turgåere i fjellet gjør. Frikjørerne som deltok i undersøkelsen var også sterkt involvert i friluftsliv, og over 1/3 var medlemmer av den Norske Turistforening (Odden, 2002; 2008).

Naturelementene i seg selv er også en grunnleggende forutsetning for å kunne gå på topptur, og det burde derfor ikke virke overaskende at utøvere setter pris på naturverdier og naturopplevelsesverdier (Telseth, 2005, s. 59).

Videre hevder Odden (2008) at det likevel kan tenkes at vi gjennom nyere aktiviteter som for eksempel frikjøring vil oppleve naturen på en annen måte. Dersom målet med toppturen er å kjøre bratt nedover, eller gå fort oppover vil opplevelsedimensjonen som nettopp naturopplevelse kunne tre mer i bakgrunnen (Odden, 2008). Også Tordsson (2010) hevder at naturopplevelsen ikke lenger er like viktig i utøvelsen av friluftsliv. Dette begrunner han med at ungdom og unge voksne er mer opptatt av en sportslig tilnærming av naturen der selve aktiviteten er i fokus, og naturopplevelsen kommer i bakgrunnen, og fungerer som en kulisse for aktiviteten.

Idun konkurrerer aktivt i randonné, og er mye ute på tur. Hun forteller at naturopplevelsen uten tvil er hovedmotivasjonen hennes for å gå på topptur, og at det var derfor hun begynte å konkurrere i topptur, eller randonné som konkurranseformen av topptur ofte benevnes. *‘Når jeg var ute og trente syntes jeg det var veldig gøy å være ute i naturen, og fordi man mestret det godt, og det er veldig mange elementer der som tiltrekker meg. Både det at det er fysisk krevende å være ute og gå på topptur, men og den adrenalindelen med skikjøringen og det kule med det, og utsikten og variasjonen, man kan liksom gå på en ny topp hver dag uten at det er det samme. Så det er naturen og fjellene som ligger til grunn, men så har det også blitt sånn at jeg også synes det er godt å trene og konkurrere i tillegg. Men naturopplevelsen er det viktigste’.*

Som aktiv utøver i idretten randonné har Idun en sportslig tilnærming til topptur der målet er å komme seg forttest mulig både opp og ned fra en topp. Likevel sier hun at naturopplevelsen er hovedmotivasjonen til at hun trener og konkurrerer. Det Idun forteller står i kontrast til Odden (2008) og Tordssons (2010) påstander om at naturopplevelsen kan bli nedprioritert om man har en sportslig tilnærming. Bischoff & Odden (2002) hevder også at samspillet mellom natur og frikjører er en forutsetning for å lykkes siden man alltid må leve seg inn i naturen og lese terrenget for i det hele tatt å komme seg ned en fjellside. Når Idun skal gå fort opp eller kjøre fort ned må hun alltid ta linjevalg, se opp for hinder og skredterreng eller følge med på vær og vind, og er altså i høyeste grad involvert i naturen.

Ytre motivasjon kjennetegnes av å utføre en handling for å oppnå en belønning utenfor selve aktiviteten. Mest sannsynlig er Iduns motiv med å delta i randonné-konkurranser å vinne, og hun trener nok også for å oppnå dette målet. Likevel presiserer hun at naturopplevelsen og det å være ute er det viktigste med topptur for henne. Hun sier også at om det ikke var for at hun

liker å være på ski og kan kombinere treningen med å være ute i naturen så hadde hun nok ikke drevet med konkurrering. Idun motiveres dermed av både av de ytre faktorene med fokus på å vinne konkurranser, men også de indre faktorer som gleden ved treningen og naturopplevelsen i seg. Selv om Idun motiveres av både indre og ytre motivasjon tolker jeg den indre motivasjonen som sterkest for å gå på topptur.

6.2.3 Mestringsfølelsen

En topptur byr på flere utfordringer, og muligheter som en kan oppnå en økt følelse av selvrealisering ved å gjennomføre. På en slik tur må man mestre forholdene i naturen, sin egen kropp, og noen ganger frykt eller usikkerhet og krevende forhold. Samtlige informanter nevner at de synes at mestringsfølelse på tur er viktig. En av informantene har dette som sin viktigste pushfaktor, mens en annen lister det som nest viktigste pushfaktor.

For Eivor er mestringsfølelse den viktigste pushfaktoren. På spørsmål om når hun kjenner på denne følelsen tenker hun seg litt om før hun svarer at det egentlig er hele under hele turen. På vegen opp kjenner hun på mestringsfølelse fordi hun kjenner at kroppen fungerer bra, og hun kjenner at hun er i god form. Hun liker også følelsen av å kunne mestre å gå i et bratt terreng. Eivor sier at mestringsfølelsen likevel er mest til stede når hun kjører nedover, og føler at hun har kontroll, får til gode svinger og har god 'flyt', og spesielt de gangene når hun kjører noe hun i utgangspunktet ikke hadde tenkt at hun turte å kjøre. Når hun kommer hjem fra tur, med den 'digge' følelsen av å ha slitt seg ut kjenner hun også på mestring.

Å bruke kroppen er sentralt i denne aktiviteten, og det stilles krav til utøveren både psykisk og fysisk noe som gir gode muligheter for å oppleve mestring. Både på veien opp og ned jobber man mot konkrete mål, og får en umiddelbar 'feedback'. Eivor opplever denne 'feedbacken' når hun kjenner at kroppen fungerer og at hun er i god form. På veien nedover føler hun at hun har kontroll, og får det til. Den konsentrasjonen man må ha i denne situasjonen og intensiteten i opplevelsen gir rom for et utall av muligheter for erfaringer med å ha overblikk, kontroll og mestring, noe også Bischoff & Odden (2002) beskriver.

Samtlige av informantene nevner i løpet av intervjuet mestringsfølelse, og synes at det er en viktig faktor ved topptur. Informantene i dette prosjektet er altså eksempler på at i forhold til utøvere av andre vinteraktiviteter skiller frikjørere i fjellet seg ut ved sterk vektlegging av motiv relatert til mestring og spenning (Odden, 2002). Mestringsfølelse var også en av de

sentrale pushfaktorene i Pomfret & Bramwells (2014) studie der de så på motivasjon hos fjellklatrere som organiserte sin egen tur i Chamonix, Frankrike.

Johanne er nybegynner, og sier at hun ikke har vært på så veldig mange toppturer. Hun nevner gjennom intervjuet flere sider hun synes er negative ved topptur, og legger ikke skjul på at hun nok ikke hadde drevet med dette om det ikke hadde vært for samboeren Dags store entusiasme for det. Hun forteller videre at en av grunnene til at hun likevel går på tur er den mestringsfølelsen hun får av å stå på toppen, og når hun har klart å kjøre ned igjen.

‘Når jeg er på topptur får jeg utfordret meg selv. Det er jo potensielt farlig å kjøre på ski, så det hender ofte at jeg er redd, men jeg kjenner på denne mestringsfølelsen når jeg klarer det. Til vanlig har jeg kontroll på det jeg driver med og jeg liker å ha kontroll, på ski derimot har jeg ikke alltid kontroll. Det hender at jeg kjenner på en ekstrem fryktfølelse når jeg kjører på ski, men etter at jeg har kommet meg ned kjennes det veldig bra! Det er gøy å overvinne den frykten, og få mestringsfølelse’. Hun legger til at hun merker at hun gradvis blir bedre på ski, og opplever at det da er gøyere ‘Nå klarer jeg å kjøre uten å falle, og kjøre fortere enn jeg kunne i starten, samtidig som jeg merker at jeg kommer i bedre form, og det er gøy’.

Johanne beskriver at hun ofte kjenner på en ekstrem fryktfølelse når hun står på ski. Hun er redd og har falt flere ganger, og kan i disse situasjonene ikke ha følt mye på mestringsfølelse. Det er først når hun kommer ned at det kjennes veldig bra, og hun kjenner på en framgang og at hun har overvunnet frykten og fått mestringsfølelse. Johanne sier at hun merker at hun får mer kontroll, og synes at det er gøy. Ved å oppleve at hun har lyktes med en utfordring kan dette gi god selvtillit og tro på egne evner (Bischoff & Odden, 2002).

Indre motivasjon beskrives som individets medfødte indre drivkraft til å søke utfordring, bekrefte og utvikle egen kompetanse, utforske og lære (Deci & Ryan, 2000). Mestringsfølelse oppnås gjennom å utfordre og teste seg selv og sine grenser og gjennom dette oppnå resultat (Lynch & Dibbens, 2016). De fleste informantene mine finner glede i å utfordre og utvikle seg selv, og dette er en indre motivasjon som påvirker dem til å holde på med aktiviteten.

6.2.4 Nedkjøringen

For fire av informantene er nedkjøringen en viktig pushfaktor, og for enkelte høydepunktet med turen. Tre av informantene ser mer på det som en bonus eller en belønning. En ser

derimot på det som litt skummelt, men samtidig givende, mens den siste informanten ser på selve nedkjøringen med frykt.

For Nils er nedkjøringen på snowboard den ultimate pushfaktoren med topptur. I følge han selv er det å komme seg til fjells og kjøre snowboard det han mest lyst å bruke tiden sin til ni av ti dager. Han synes det er fint å komme seg på topptur og at selve turen er en stor del av gleden, likevel er hovedmotivasjonen hans å få kjøre snowboard ned igjen. Dette kommer ekstra godt frem under intervjuet når jeg spør om han kan rangere hvilke faktorer som er viktigst for han av de han har nevnt. *‘Førsteplass å kjøre snowboard. Andre plass å kjøre snowboard. Tredjeplass å kjøre snowboard. Forøvrig er snowboard på fjerde, femte og sjette plass også’*. Når han står på snowboard ned en bakke føler han at brettet fungerer som en forlengelse av seg selv.

Også for Dag er nedkjøringen viktig. Han synes som regel at turen ned går altfor fort, og at når han setter seg i bilen for å dra tilbake skulle ønske at han sto på toppen igjen. Jeg ber Dag fortelle hvorfor han synes det er så gøy å kjøre på ski. *‘Det er en så deilig følelse å svinge nedover, få den fartsfølelsen. Bare av å stå på to planker i snøen og ha det veldig gøy, det er liksom bare lek og moro, og ingen regler for hva som er rett og galt. Jeg kjenner på en mestringsfølelse når jeg får det til. Tankene mine er veldig fokusert på akkurat det jeg gjør akkurat da. Alt annet forsvinner, og så bare står jeg på ski’*.

Ut fra hvordan Dag og Nils beskriver hva de føler når de kjører ned en bakke kan det tolkes som om de under nedkjøringen oppnår den optimale formen av indre motivasjon; flow (Csikszentmihalyi, 1990). Dag og Nils er så involvert i aktiviteten at alt annet forsvinner, og alle tankene rettes mot her og nå. Hele kroppen er involvert i prosessen og man bruker ferdighetene sine til det ytterste. Hva de beskriver her oppfyller flere av de åtte sentrale komponentene som opplevelsen av flow bygger på; konsentrasjon, et endret tidsperspektiv, og at man glemmer både seg selv og hverdagen (Csikszentmihalyi, 1990). Dag sier at når han kommer ned igjen og setter seg i bilen skulle han ønske han kunne ta turen ned på nytt. I følge Csikszentmihalyi (1990) er følelsen av flow så meningsfull at individet vil forsøke å oppnå det igjen, noe som her bekreftes av det Dag forteller.

For Olav er nedkjøringen en bonus med turen *‘men jeg vil ikke si at jeg gjør det bare på grunn av nedkjøringen, da hadde jeg kunne stått mer i heisen om det var bare for den’*. Eivor

synes ikke at turen på ski ned er en avgjørende faktor, men at hun føler at hun setter mer pris på nedkjøringen jo dyktigere hun blir.

På spørsmål av hva han foretrekker av å gå opp og å kjøre ned sier Jostein at det han liker aller best er å stå på toppen, og at det er en slags belønning for turen. Når han kjører på ski ned synes han det er gøy å få til noen gode svinger, og oppleve naturen, elementene og at man sklir gjennom landskapet, og samtidig kjenne på en følelse av mestring. Han liker også følelsen av uforutsigbarhet som høyfjellet gir i form av at føret alltid kan variere, og at man aldri vet helt hva man får. *‘Noen steder er det skavlete og hardt, andre steder er det lommer med pudder, det er uforutsigbart, det synes jeg er morsomt; at du ikke helt vet hva du får, i motsetning da til en preparert bakke’.*

Mari som er nybegynner synes at nedkjøringen er litt skummel fordi hun ikke mestrer det så godt, og synes det til tider kan gå litt fort. Likevel sier hun at hun har glede av det, og kjenner på mestring når hun får det til. Johanne er også nybegynner, og er ikke like begeistret for nedkjøringen som sin samboer Dag. I den forgående delen om pushfaktoren ‘mestringsfølelsen’ forteller hun om at hun ofte kjenner på en ekstrem frykttfølelse når hun kjører på ski, og at hun ikke liker følelsen av manglende kontroll. I motsetning til Mari som har glede av nedkjøringen nevner Johanne ingen positive faktorer ved dette.

I og med at Johanne er redd og føler at hun mangler kontroll når hun står på ski innehar hun mest sannsynlig ikke ferdighetene som kreves for å stå på ski i det terrenget hun nå ferdes i. Det er en viss risiko forbundet med topptur, og det kan være direkte farlig hvis utøverne ikke har en følelse av kontroll og trygghet (Vea, 2005). Behovet for kompetanse er også av stor betydning for utøvers opplevelse av flow (Kowal & Fortier, 1999; 2000). Om utøveren føler at han eller hun ikke er god nok kan dette føre til at de legger all sin energi i å fokusere på hva de gjør feil. En mer kompetent utøver tenker ikke like mye over hvordan ting gjøres, og ting går automatisk, slik vil det også være letter å oppnå flow. I følge flow-teorien (Csikszentmihalyi, 1990; Jackson & Csikszentmihalyi, 1999) handler det å finne en perfekt balanse mellom ferdigheten utøveren innehar, og vanskelighetsgraden på utfordringen. Jostein kjenner på en mestringsfølelse når han har kontroll over skikjøringen og får til noen gode svinger. Det å føle at man har kontroll over handlingen er en av de åtte sentrale komponentene som må oppfylles for å oppleve flow (Csikszentmihalyi, 1990). En annen av de åtte komponentene som må ligge til rette for å oppleve flow er at man får en oppgave man

har muligheten til å løse. Jeg tolker det som om Mari og Johanne står på ski i terreng som er for krevende for deres ferdighetsnivå. Ved å oppsøke mer optimale utfordringer vil de begge ha høyere sannsynlighet for å oppleve flow.

6.2.5 Det fysiske aspektet

Det fysiske aspektet med topptur er den nest viktigste pushfaktoren totalt sett for informantene. Tre av informantene ser på dette som viktig, mens fire ser det mer som en bonus, og for de to resterende er det ikke viktig i det hele tatt.

Å være på topptur kan være fysisk krevende både på vegen opp til toppen og ned igjen. Basert på egne opplevelser og ut ifra inntrykket jeg får fra informantene er det oppturen som betraktes som mest fysisk utfordrende. Det er i sammenheng med turen opp at informantene refererer til begrep som 'å ta seg ut', 'la kroppen jobbe', 'slite seg ut' eller 'å gi på'. At vegen opp er mer fysisk krevende bekreftes også av Jostein der han beskriver det å gå på topptur som en opplevelse hvor man først må man lide, så får man belønning, da i form av å stå på toppen og deretter nedkjøring.

Johanne har trening som viktigste pushfaktor sier at hun er glad i å trene og å holde seg i form, og at det er derfor hun går på topptur. Hun drar frem at hun ved denne formen for trening både kan være sosial med venner i tillegg til at en får flotte naturopplevelser. Johanne som er nybegynner er også veldig klar på at det er turen opp hun setter mest pris på, dette både fordi hun liker følelsen av å kunne 'gi på' og kjenne at kroppen jobber, men også fordi hun føler at det er på turen opp hun har mest kontroll, i motsetning til når hun kjører ned.

De viktigste pushfaktorene med topptur for Johanne er treningen det gir, mestringsfølelsen man får, og det sosiale samværet. Trening for Johanne er både indre og ytre motivert ettersom hun gjør det både for å holde seg i form (ytre), men også fordi hun synes det er gøy (indre) (Ryan & Deci, 2017). Det sosiale ved topptur er også en viktig pushfaktor for Johanne, noe som defineres som en ytre motivasjon (Klenosky, Gengler & Mulvey, 1993; Ryan & Glendon 1998; Holden 1999). En av hovedgrunnene til at Johanne fortsetter med topptur er mestringsfølelsen hun kjenner på når hun lykkes, og dette fungerer som en indre motivasjon. Som tidligere nevnt hadde ikke Johanne gått på topptur om det ikke var for samboerens store lidenskap for aktiviteten. Det kan altså virke som om hun blir med på tur både for at samboeren skal slippe å gå alene, og at hun vet at hun burde dra ut å trene fordi det er sunt.

Ved å bli med på turen vil hun slippe å kjenne på dårlig samvittighet og skyld, og heller kjenne en stolthet over seg selv fordi hun gjennomførte (Deci & Ryan, 2000). Det er altså både indre og ytre motiv som påvirker Johanne til å dra på topptur.

Eivor synes også at treningsaspektet er veldig viktig: *‘Jeg kan gjerne prøve å gå så fort jeg orker opp på en topp, og i tillegg til treningen får jeg utsikten som en bonus. For mange er nok utsikten målet med turen, men jeg hadde også gjort det uavhengig av den’*. Eivor kommer fra en aktiv familie, og har drevet som aktiv utøver med langrenn da hun var yngre, og topptur siden hun var 14 år gammel. Eivor foretrekker også turen opp, fordi det er fysisk krevende og fordi hun liker å bli sliten. Hun tror at den gleden hun finner i å slite seg ut har rot i hennes treningsbakgrunn i langrenn. Hun forteller også at er hun glad i følelsen hun får etter å ha vært på topptur: *‘Den følelsen jeg får når jeg kommer hjem, det er noe helt annet enn om man hadde tatt seg en joggetur. For du kommer hjem etter å ha vært ute en lang dag, du kjenner at du har brukt kroppen din, og det er den beste følelsen i hele verden synes jeg’*. Slik jeg tolker det Eivor forteller er det tydelig at det fysiske aspektet med topptur er en indre motivasjon for henne.

Idun som konkurrerer i randonné på høyt nivå rangerer trening som den nest viktigste pushfaktoren etter naturopplevelsen. Hun sier at hun liker å trene, men at hun nok ikke hadde orket å gjøre det om det ikke var for at hun liker å være på ski, og kan kombinere treningen med å være ute i naturen.

Olav, Dag og Jostein sier også at de liker følelsen av å slite seg opp en bakke og ‘ta seg litt ut’. Mari synes også det er greiest å gå oppover siden hun føler at hun lettere kan holde følge her enn på vei ned. De mener alle tre at treningen man får av å gå topptur er en positiv effekt, men ingen av dem har dette som hovedmotivasjonen for turen.

Det fysiske aspektet er ikke en tradisjonell pushfaktor i naturbasert reiseliv. Derimot viser resultatet fra en nasjonal motivundersøkelse som så på hvilke motiver nordmenn hadde for utførelse av mosjon, trening og friluftsliv (Vaage, 2004) at faktorer relatert til muligheten for fysisk aktivitet hadde høy oppslutning. Det fysiske aspektet er en vel etablert del av det norske friluftslivet, og uttrykk som ‘man må yte for å kunne nyte’ og ‘det er i motbakke det går oppover’ kjenner nok de fleste til. Når Innovasjon Norge i samarbeid med blant andre Visit Norway og Varsom.no laget en film med fokus på sikkerhet på topptur i norske fjell var

ett av hovedfokusene å få frem at *‘vi i Norge har ‘earn your turns’ som prinsipp’* (Visit Norway, 2018). Flere av informantene snakker om det *‘å slite seg ut,’ ‘få bruke kroppen,’* og *‘gi på’* i forbindelse med toppturen. I disse ordene ligger også litt av det moralske budskapet fra norsk friluftslivstradisjon om at ekte friluftsliv skal koste kalde fingre, svette og slit (Langseth, 2003). Det er gjennom strabasene at belønningen kan hentes i form av unike naturopplevelser som utsikten fra en topp eller en perfekt nedkjøring (Tordsson, 2003). Dagens samfunn har også generelt stor fokus på trening og en sunn livsstil, og det er derfor naturlig at treningsaspektet rundt topptur kan være viktig for flere. I følge Kappelåsen (2019) er det tydelig at det å gå på topptur i våre dager har fått en status. Et ønske om å bli assosiert med en aktiv livsstil og som *‘han spreke som går på topptur’* av andre kan også fungere som en ytre motivasjon.

For spesialistene på snowboard; Tirill og Nils er trening derimot ikke like viktig. Da jeg spurte Tirill om de helsemessige fordelene ved topptur var viktig for henne svarte hun *‘Det har jeg aldri tenkt på. Jeg blir jo sliten, men jeg har aldri gått på topptur fordi jeg tenker at jeg skal trene’*. På det samme spørsmålet svarer Nils at han prøver å holde seg i form nettopp for å kunne dra til fjells og kjøre snowboard. Han synes ikke det er negativt at man kommer i form av å gå topptur, men sier at *‘Jeg tror jeg uansett hadde valgt å kjøre snowboard selv om jeg ikke kom i god form av det og det ikke var gunstig for helsen, fordi jeg synes det er så gøy. Når jeg planlegger å gå turer har jeg aldri tenkt tanken ‘hvor kan jeg gå for å få mest trim’, hovedtanken da er alltid ‘hvor er det best snowboardkjøring å få?’ punktum’*. Selv om Tirill og Nils ikke ser på treningen topptur gir som noe negativt, er det tydelig at det på ingen måte er en pushfaktor for at de drar på tur. Det er også interessant at Nils er den eneste informanten som nevner at han holder seg i form nettopp for å kunne dra på tur.

6.2.6 Det sosiale aspektet

Det sosiale aspektet på tur er en viktig pushfaktor for flere av informantene i prosjektet. For de mest erfarne toppturentusiastene er det sosiale aspektet ikke like viktig.

Dag sier at han synes det er gøy å kjøre på ski, og at han liker at denne aktiviteten kan utføres sammen med venner. Han sier at en av grunnene til at han går på topptur er for det sosiale samværet, og at han har mange gode minner fra turer med venner. *‘Det kan snø fra alle kanter, man kan ha gnagsår eller glemt nista, men det er liksom ikke like kjipt når man er*

sammen med noen man har det gøy med. (...) Det er også gøy å kjøre ned sammen, og stå på bunnen etterpå og bare æææ- det der var helt sykt!’

Olav og Jostein har til felles at de har stiftet familie, bor i by, og liker å gå på topptur. Jostein forteller at etter at han fikk familie så har det å arrangere topptur med kompisene blitt en måte å treffes på. Tidligere kalte de det ‘guttetur’, men i følge Jostein selv har de nå blitt så gamle at de nå refererer til det som ‘gubbetur’. Gjengen med ‘gubber’ er ikke en fast gjeng, og de som ønsker å bli med av venners venner er også velkomne. To ganger i året drar de en gjeng på fjell- eller topptur til ulike steder i enten inn eller utland. Også Olav forteller at han har en kompisgjeng som han i 12 år har invitert til hytten de har i Luster for å gå på toppturer. Olav sier at topptur er sosialt, og en fin måte å være sammen med kompisene på. Jostein forteller at han liker å slite seg opp bakker og ta seg litt ut, og gjerne gjøre det sammen med noen, og ha en felles opplevelse.

‘Vi gubber i 50-åra er ikke sånne ‘chit chattere’, og prater så veldig mye, slik som du og din generasjon kanskje gjør, så det å gjøre ting sammen med kompiser, og det å ha felles opplevelser skaper jo gode relasjoner, på en annen måte enn å ‘sitte og prate om alt mulig’ varianten, vi er ikke så gode på det vi gubber. Jenter har mer tendens til å prate mer face to face, mens vi gubber, og jeg snakker for meg selv nå, vi liker best å prate ved siden av hverandre mens vi gjør noe sammen’- Jostein.

Informantene over nevner viktigheten av å være på topptur sammen med gode kamerater. Dårlig vær og glemt matpakke blir fort bagateller i selskap med gode venner på tur. Vi får også eksempel på at topptur fungerer som en aktivitet man kan samles om, og på denne måten dele opplevelser og styrke relasjoner til de man kanskje ikke møter så ofte i en travel hverdag. Sosialt samvær med venner og familie er også en fremtredende pushfaktor i andre studier som ser på motivasjon hos naturbaserte turister (Pomfret & Bramwell, 2014; Kim et al., 2003). At det sosiale aspektet er viktig stemmer også overens med studien til Lynch & Dibbens (2016) der interaksjon pekes ut som en viktig motivasjon for rekreasjonsaktivitet. Forskning på norsk friluftsliv viser også at friluftsliv for de fleste nordmenn er en sosial aktivitet som man vanligvis utfører sammen med familie og/eller venner (Aasetre, Kleiven & Kalterborn, 1994). I følge Deci & Ryan (2008) kan også trivsel gjennom sosial interaksjon med turkamerater ha påvirkning på den generelle trivselen i livet.

Om man legger til rette for det er topptur er en sosial aktivitet, og man kan utøve det med både venner og familie. Det er også sosialt i den forstand av at den felles interessen for aktiviteten også kan lede til nye bekjentskap. Seks av informantene forteller at de har fått få eller ingen venner gjennom interessen for topptur. Likevel sier flere at de føler at relasjonen mellom de man går på tur med enten det er venner eller familie blir styrket gjennom dette. *‘Du lærer hverandre bedre å kjenne på en annen måte enn til vanlig når man er på topptur sammen’*- Johanne. Tre av informantene svarer at de har fått flere venner gjennom å drive med toppturer. Dette er spesialistene Nils, Idun og Tirill. Både Nils og Tirill svarer at de fleste vennene de har er ervervet gjennom en felles interesse for fjellsport. Også Idun har fått flere venner gjennom toppturer både nasjonalt og internasjonalt gjennom å konkurrere. Hun sier at hun tror det er veldig lett å komme i prat med folk når man driver med det samme.

Likevel er ikke det sosiale aspektet rundt toppturer en pushfaktor for alle informantene. Idun nevner ikke sosialt samvær som en sentral pushfaktor, og jeg spør henne om hun synes dette er viktig. *‘Nei egentlig ikke. Jeg trives veldig godt alene. I hvert fall når man jobber og har veldig mye som skjer i hverdagen er det deilig å komme seg ut alene synes jeg da. Så for meg er det å stikke til fjells som en friplass, da går jeg litt i min egen verden. Klart det er hyggelig å gå med folk, men det er ikke noe must for meg at det skal være sosialt på tur’*. Videre oppgir hun at hun så godt som alltid er alene på tur, men om hun går sammen med noen er det sin samboer eller familie. Også Eivor forklarer at hun synes det kan være fint å gå på tur alene. Hun synes jo at det er gøy å gå sammen med andre, men vil ikke si at det sosiale på tur er veldig viktig for henne. Videre sier hun at hun tror at dette er en viktig faktor for mange andre.

For Nils er selve kjøringen på snowboard den absolutte pushfaktoren med topptur, men jeg spør likevel om han synes andre faktorer er viktige. *‘Intervjuer: Du nevnte sosialt samvær tidligere? Nils: Jo, men for meg er det en del av snowboardkjøringen, det er jo sosialt! Du kan si at det sosiale ligger innbakt i snowboardkjøringen.’* Nils sier også at han velger sitt turfølge ut ifra deres evne til å ferdes i fjellet, og ikke for at det skal bli: *‘mest mulig koselig på tur.’* *Selvfølgelig må vi jo være venner, men de må også ha de riktige ‘skillsene’*. Også Tirill foretrekker å være på tur med folk på hennes eget nivå, men presiserer at dette ikke er et ‘must’ hver gang. Tirill begrunner valget med erfarne turkamerater blant annet i at folk med mer kunnskap om ferdsel i fjellet minimerer risikoen for å utløse snøskred. Særlig det Nils forteller står i sterk kontrast til sitatet til Dag, der han forteller at en av grunnene til at han går

topptur er nettopp på grunn av det sosiale samværet med turfølget. Det kan tolkes som om spesialistene Nils og Tirill er villig til å nedprioritere det sosiale på tur til fordel for å få en bra nedkjøring. Ved å velge turfølge utfra evner og gode 'skills' vil man også selv få muligheten til å kjøre mer utfordrende terreng, og potensielt oppsøke risiko. Dette er også i tråd med Odden's (2008) teori om at det sosiale lett kan bli underordnet behovet for konsentrasjon og oppmerksomhet i mer krevende aktiviteter som for eksempel frikjøring.

Det er interessant at alle spesialistene som deltok i prosjektet har fått flere venner gjennom aktiviteten, men ikke ser på det sosiale som en like viktig faktor som de mindre erfarne informantene. Det kan tyde på at spesialistene setter viktigheten av selve aktiviteten over fellesskapet på turen, og dermed er mer indre motivert.

6.2.7 Et avbrekk

På spørsmål om hva han anser som den viktigste pushfaktoren svarer Jostein at det nok er avbrekket fra hverdagen, daglige rutine og det å gjøre noe annet. Han forteller at livet i byen er veldig organisert og planlagt, men at når man kommer opp på høyfjellet så er det et større fravær av det. Han forteller at i dette avbrekket ligger også den opplevelsen av å være der, og det sosiale.

Det å få et avbrekk fra dagliglivet med alle dets rutiner og gjøremål er også en fremtredende pushfaktor blant de som reiser (Correia et al., 2007). I sin doktorgradsavhandling omtaler Odden (2008) begrepet 'erfaring av tyngsel' og hvordan friluftslivprosjekter kan fungere som avlastning for dette. Erfaring av tyngsel forklares videre som 'sider i vårt moderne hverdagsliv i det moderne samfunnet som kan oppleves som tyngende'. Fysisk inaktivitet, stress, forpliktelser, rutinearbeid, kjedsomhet og bekymringer nevnes som eksempel (Odden, 2008. s, 219). Odden viser videre til Østberg (1998), som trekker frem flere eksempel fra Oslo for å illustrere de tyngsels erfaringene som er felles for flere av de som bor i en by. Østberg beskriver en opplevelse av trengsel, og at alt for mange individer befinner seg på ett sted. Dette kan dreie seg om overfylt kollektivtransport i rushtiden, endeløse bilkøer på innfartsvegene, parkeringsproblemer i sentrum, eller køer i butikker, forurenset luft og støy (Østberg, 1998). Det er heller ikke bare bylivet i seg selv som oppleves tyngende, men også trekk ved moderne livet og den travle hverdagen. Ved å kjenne på disse følelsene kan det oppstå en mangel, som vi igjen vil forsøke å dekke. I følge Odden (2008) er det ingen tvil om at mange mennesker tyr til aktiviteter i naturen for å kompensere for de erfaringene av tyngsel

man opplever i dagliglivet. Odden poengterer også at mange bedriver friluftsliv uavhengig av opplevd tyngsel i dagliglivet, og at de gjør det på bakgrunn av at det oppleves meningsfullt og givende. Også Langseth (2003) drøfter i sitt empiriske materiale hvordan hverdagslivet preges av kjedelige rutiner, og gjennomsyres av klokkeid og tidsdisiplin. Langseth skriver om hvordan det å gå på fjelltur kan oppleves som en kontrast til dette, da fjellturens tid og rytme er svært ulik hverdagslivet og dermed kan bidra til å redusere stress. På denne måten kan fjellandskapet oppleves som noe stabilt, rolig og fredelig i kontrast til en hektisk hverdag. Selv om Langseths forskning er myntet på turgåere i fjellet mener jeg at det kan dras paralleller fra dette til å også være relevant for de som går på topptur. At aktiviteter i naturen kan fungere som en avlastning for den ellers travle hverdagen reflekteres også i Iduns tidligere sitat hvor hun beskriver fjellet som sin friplass, og sier at hun er i sin egen verden når hun er her og går på topptur. Også Eivor beskriver noe lignende når hun sier at hun føler at *‘Veldig ofte i livet generelt blir man vurdert ut fra hva man gjør. Mens når man er på fjellet så kan man bare være i fred. Det er kjekt å være ute, det føles bra, og ingen bedømmer hva du gjør; og det er en stor del av grunnen til at jeg driver med topptur’*.

Ut ifra de fleste informantenes meninger tolker jeg det som at det å være ute i naturen og gå på topptur er en måte for dem å koble av på. På fjellet får de være i fred, enten alene eller i samvær med venner eller familie. Følelsen av å glemme hverdagens frustrasjoner og bekymringer er også en av de sentrale flyt komponentene (Csikszentmihalyi, 1990). Det å gå på topptur for å oppleve et avbrekk fra hverdagen er en indre motivasjon.

6.3 Pullfaktorer

6.3.1 Resultat-tabell

Også for pullfaktorene har jeg bedt informantene om å rangere de tre viktigste faktorene for at de går på topptur i Hurrungane. De fleste nevnte tre hovedfaktorer, mens noen har nevnt to.

Tabell 4. Resultat-tabell over de viktigste pullfaktorene for informantene.

Informant	Viktigste pullfaktorer for å gå på topptur i rangert rekkefølge		
Johanne	1. Landskapet	2. Geografisk nærhet	3. Lang sesong
Mari	1. Landskapet	2. Geografisk nærhet	3. Områdets kultur
Jostein	1. Landskapet	2. Forholdet til området	
Dag	1. Landskapet	2. Geografisk nærhet	3. Lang sesong
Olav	1. Landskapet	2. Geografisk nærhet	3. Lang sesong
Eivor	1. Landskapet	2. Geografisk nærhet	
Nils	1. Bra terreng for ski og snowboard	2. Lang sesong	3. Geografisk nærhet
Idun	1. Landskapet	2. Lang sesong	3. Geografisk nærhet
Tirill	1. Bra terreng for ski og snowboard	2. Landskapet	3. Lang sesong

6.3.2 Landskapet

For informantene totalt sett kommer landskapet i Hurrungane ut som den viktigste pullfaktoren for at de velger dette som arena for topptur. Respondentene beskriver området som det mest fantastiske, eller det villeste toppturområdet i Norge. Spektakulært, fascinerende, og uberørt er også ord som trekkes frem for å illustrere området. Det er helt klart fjellene som blir trukket frem som det mest særegne i dette landskapet.

‘Nå kan jeg bare svare for meg, men det jeg mener Hurrungane har som jeg ikke har opplevd noen andre steder er jo de fjellene, veldig helt egne majestetisk fjell’- Tirill.

‘Høye fjell med breer hengende nedover fjellsidene, Ganske rått å ha muligheten til å stå på ski på en sånn plass’- Dag.

Innen reiselivet er landskap en sentral pullfaktor (Correia et al., 2007. s, 10). Uusitalo (2010) hevder at landskapet er en av de viktigste pullfaktorene i naturbasert reiseliv. Et områdets

vakre omgivelser er også oppgitt som en viktig pullfaktor i flere tidligere studier på reiselivsmotivasjon (Pomfret & Bramwell, 2014; Kim et al., 2003). I følge Gyimothy & Mykletun (2004) består et fjellområdes landskap av naturområdet og andre naturlige faktorer som klipper, steinterreng flora og vassdrag. De fleste av informantene i prosjektet trekker frem fjellene i Hurrungane som karakteristiske. I en studie fra Malaysia (Mohd-Taher, Jamal, Sumarjan & Aminudin, 2015) ble det studert hvilke pullfaktorer som påvirket fjellvandrere til å oppsøke et spesifikt fjellområde, og hvilke faktorer som gjorde at de kunne tenke seg å besøke stedet igjen. I denne studien ble fjell-landskapet og den omliggende naturen trukket frem som den viktigste pullfaktoren både for å besøke og gjen-besøke stedet. Et spesifikt fjells utseende er også blitt forklart som en viktig faktor når valg av turmål skal gjennomføres (Muhar, Schauppenlehner, Brandenburg & Anrberger, 2007). I tillegg til at Hurrungane beskrives som spektakulært og vakkert nevnes også fraværet av menneskelig påvirkning. I kontrast til mer urbane områder finner man her ren luft, rent vann i elvene og støyfrie omgivelser.

Mari beskriver Hurrungane som *‘fantastisk vakkert, men samtidig farlig’*. Hun er journalist og forfatter og har tidligere intervjuet folk om hva som skjer i dimensjonen mellom dette vakre og farlige. *‘Da blir det et sånt begjær som oppstår da, som jeg synes er utrolig interessant. Og at det begjæret da blir en sånn pullfaktor for veldig mange da, som er mye mer ekstreme enn det jeg er. Jeg har liksom ikke driven mot det der skumle adrenalinopplegget i det hele tatt da, men jeg vet jo at det lokker veldig mange’*.

Og kanskje er Idun en av dem som lar seg lokke av dette mer ekstreme. På spørsmål om hvorfor hun går på topptur i Hurrungane svarer hun at det er flere faktorer som trekker henne dit. *‘Klart at fjellene i seg selv er veldig spektakulære, og annerledes enn det som vi har her (bygd i Sogn og Fjordane), der er det et veldig alpint terreng som jeg synes er veldig fascinerende. Det er liksom litt kult og litt skremmende på en gang’*. Videre forklarer hun at en annen faktor som er viktig for henne er muligheten til å tinderangle med ski, stegjern og isøks, noe man ikke har muligheten til å gjøre over alt.

Mari snakker om hvordan det for enkelte kan oppstå et begjær i dimensjonen mellom det farlige og det vakre. Idun synes at det alpine med terrenget her er både kult og spennende, og synes at muligheten for å bedrive tinderangling her er viktig. Hurrungane er et alpint område, og en topptur her kan være direkte farlig om man ikke har rett utstyr eller kompetanse. Har

man derimot det som skal til for å ferdes i et utfordrende område kan dette bidra til en ekstra spennende opplevelse for de som liker å kjenne på adrenalin. Det er individuelt hvordan folk som ferdes i fjellet opplever risiko (Gómez, Hall, Hill & Ackerman, 2007, i Leblanc & Vogt (Red.), 2007). For enkelte topppturentusiaster oppfattes risiko som noe spennende, og som en god mulighet til å få teste sine egne evner (Bentley, Cater & Page, 2010; Pomfret, 2006). Samtidig hevder Krein (2007) at utøvere av adventure tourism ikke nødvendigvis utsetter seg for risikable situasjoner kun for å kjenne på risikoen, men fordi de verdsetter aktiviteten så mye at de er villige til å utsette seg for risikoen som medfølger.

6.3.3 Geografisk nærhet

Geografisk nærhet blir også trukket frem som en viktig faktor av flere. Enkelte informanter har fritidsbolig i nærheten, mens andre er bosatt i traktene rundt fjellområdet. Dag og Johanne bor kun en drøy times kjøretur unna, og sier at den korte avstanden gjør at det er lett å ta seg en tur dit. Dette gjelder også for Idun som ser på det å være på ski her litt som å være på 'hjemmebane'.

Hjemstedet Eivor er oppvokst på et heller ikke langt unna, og gjennom oppveksten har hun vært her mye med familien på tur. Videre forteller hun at selv om hun har vært mye i fjellet har hun alltid gått på tur med noen som har vært flinkere enn henne, og slik har hun også 'sluppet unna' å ta avgjørelser selv. Hun føler seg derfor ikke kompetent nok til å legge ut alene på en tur i et hvilket som helst fjellområde. Det at hun kjenner Hurrungane så godt fra før av gjør at hun heller drar hit, også alene.

Olav bor på Østlandet, men har fritidsbolig i nærheten av Hurrungane. Han påpeker at det jo finnes flere alpine områder i Norge, men at Hurrungane er det nærmeste også for de som er bosatt på denne kanten av landet.

Transport og områdets tilgjengelighet er en sentral pullfaktor i reiselivet generelt (Correia et al., 2007). Også i Kim et al., (2003) studie som benytter seg av push- og pull tilnærming for å studere naturbaserte reiselivsturistens motivasjon ble tilgjengelighet og transport oppgitt som en viktig pullfaktor. Naturbasert reiseliv foregår i et naturlig område, eller fokuserer på naturlige elementer. Derfor forekommer ofte denne typen turisme i avsidesliggende, men likevel tilgjengelige naturområder, ofte referert til som villmark (Hall & Boyd, 2005). Skal man gå på toppstur i Hurrungane er man avhengig av å komme seg dit først. Inn til Hurrungane

kan man komme hele året via fylkesveg 55 fra retning Sogndal, mens fylkesveg 55 fra Lom, og Tindevegen fra Årdal åpner rundt 1. mai. Det at store deler av fjellområdet er lokalisert ved selve vegen gjør området mer tilgjengelig.

6.3.4 Forhold til området

En annen nærhet enn den geografiske trekkes frem av Jostein, som føler at forholdet han har til området virker som en pullfaktor. Josteins foreldre introduserte han tidlig for fjell og turer. Familien tilbragte flere ferier på garden Vetti i Utladalen, og fra østsiden av dalen hadde han fin utsikt til Hurrungane. Han har også gått turer i Hurrungane i barndommen, ungdommen og som voksen, og i alle de ulike årstidene. *‘Det at jeg har vokst opp med det og sett den utsikten og disse toppene fra jeg var barn, det gjør at jeg har et forhold til akkurat det området, det er noe spesielt’*. Videre sier han at det at siden han kjenner området og vet hva som ligger hvor er det tryggere å ferdes her enn på steder han ikke kjenner.

Stadkjensle er et begrep fritt oversatt fra det engelske ‘sense of place’, og defineres som summen av opplevelse av landskap, natur, kulturarv, folk, lyder, smaker, minner og mye mer som former forholdet vårt til et sted (Clemetsen, 2009). Man kan si at stadkjensle er vår subjektive opplevelse av et område som gjør det spesielt og annerledes enn andre områder. Hvordan man oppfatter et steds stadkjensle kan basere seg på både positive og negative følelser (Yi-Fu, 1980). Ulike faktorer påvirker hva som former et individs stadkjensle. For turister i et område formes ofte stadkjensla gjennom et steds estetikk og egenskaper, som de igjen opplever gjennom rekreasjonelle aktiviteter. For en som er oppvokst i et området formes stadkjensla her av hverdagslivet og minner fra barndom og ungdomstid (Kianicka, Buchecker, Hunziker & Müller-Böcker, 2006). Gjennom det Jostein beskriver er det tydelig at han har en positiv stadkjensle for Hurrungane. Hans oppfatning av stedet er ervervet gjennom flere besøk til området, fra tidlig barndom og frem til voksen alder. Hans stadkjensle av området er bygget på minner fra barndom og ungdomstid, så vel som gjennom stedets estetikk og egenskaper opplevd gjennom rekreasjonelle aktiviteter. To ulike studier (Budruk & Stanis, 2013; Mansfield & Wheaton, 2011) foreslår at den positive opplevelsen man har av et sted kan fungere som en motivasjonsfaktor for å utøve friluftsliv der.

6.3.5 Områdets kulturhistorie

Hurrungane og omegn har en rik og spennende kulturhistorie. Mari har lært seg mye om denne gjennom ulike skriveprosjekt som har hatt tindesportens historie i dette fjellområdet

som utgangspunkt. Hun beskriver at det å kjenne til hva som har skjedd der i fortiden gir oppholdet der en ekstra dimensjon, og at hun synes det er kjempegøy. Når hun ferdes i området tenker hun på hva de før oss har bedrevet, og hva de har sagt og skrevet. Et sitat Mari liker spesielt godt er svaret fjellpioneren Therese Bertheau (1861-1936) gir på spørsmålet om hvorfor hun driver med tinderangling. *‘Hun sier noe sånn som ‘man føler et velbefinnende i kroppen som ingen kan tenke seg, det er så lett at andes’. Og for meg så er det så ufattelig godt sagt da! For dette handler jo liksom om noe som er vanskelig å prøve å beskrive med ord, og jeg holder jo på og prøver å finne alle mulige slags ord, og skildre. Men kanskje er dette aller mest fysisk, det er liksom en kroppslig opplevelse, og et der velbefinnende som hun snakker om da, jeg synes bare det er så ufattelig bra sagt- så det tenker jeg på hver gang jeg er på tur’.*

Jostein har også lest en del om områdets historie og har en del kjennskap til kulturhistorien her. I følge han selv er ikke dette en faktor som drar han mot Hurrungane, men stedet og det å være der som drar interessen om å lære mer om det.

Eivor som har tilbragt mye tid i området sier at ettersom hun har blitt eldre har lysten for å lese og lære mer om stedets historie dukket opp. I skoleferiene jobber Eivor på Turtagrø Hotell, og forteller om et spennende bibliotek fullt av historier om folk som har vært her for lenge siden. *‘Det har jo blitt skrevet veldig mye om området, hotellet, fjellene og alle førstebestigningene, og det gjør hele området veldig spesielt’.* Videre forteller hun at hun ikke helt forstod flere av gjestenes trang til å komme seg opp på akkurat ‘Storen’, det høyeste fjellet i Hurrungane. *‘En dag snakket jeg med en som skulle gå der, og han gjorde det mest på grunn av historien, og det gir jo mening at det er viktig for noen’.* Avslutningsvis legger hun til at det jo sikkert finnes mange fjell som er like høye og alpine som de en finner i dette området, men at på grunn av nettopp historien her så er det kun Hurrungane som er Hurrungane.

Dag og Johanne kjenner til områdets kulturhistorie, men dette er på ingen måte en pullfaktor for at de velger å reise dit. Det er det heller ikke for Nils: *‘Det har ingenting å si for at jeg velger å dra dit å kjøre snowboard, null prosent! Men om man først er der, så er det jo gøy å gå rundt på hotellet å se på bildene og sånn, men jeg har ikke lest meg opp på noe’.*

Hurrunganes kulturhistorie er av varierende interesse hos informantene, og kun Mari oppgir dette som en sentral pullfaktor for at hun besøker området. Mari opplever at det å kjenne til stedets historie gir oppholdet en ekstra dimensjon. Kulturelle attraksjoner er en sentralpullfaktor i reiselivet generelt (Correia et al., 2007). Områdets kultur var også sentrale pullfaktorer for besøkende i Koreanske nasjonalparker i fjell regioner (Sang-yoel, Kwann, Ju-Hee, 2000). Hinch & Higham (2005) studerte viktigheten av kultur i sport-opplevelser, og konkluderer med at turister er ute etter meningsfulle opplevelser, og dermed er aktivt engasjert i å oppleve stedets kultur. Også Klenosky et al.,(1993) hevder at det å oppleve områdets kultur er viktig for ski-turister, og en avgjørende faktor når de velger destinasjon. De fleste informantene forteller at de er kjent med områdets kulturhistorie, men at det ikke fungerer som en pullfaktor for dem. Nils sier at det kulturelle ikke er avgjørende for om han velger å dra dit for å kjøre snowboard, men at om han først er der så går han gjerne rundt og ser på gamle bilder på Turtagrø Hotell. Urry (2002) konkluderer med at utenlandske turister ofte er mer opptatt av å oppleve et områdes natur og kultur enn de som opprinnelig bor der. I dette prosjektet har alle informantene med unntak av én norsk opprinnelse. Det kan derfor være naturlig å anta at områdets kultur kunne vært en mer populær pushfaktor om prosjektet inneholdt flere utenlandske turister.

6.3.6 Bra terreng for ski og snowboard

Det Nils derimot er svært opptatt av er områdets terreng, og muligheten dette innehar for interessante nedkjøringer. Han sier at han kun velger turmål ut ifra hvor han kan få best mulig snowboardkjøring. På spørsmål om hvilke faktorer som skal ligge til rette for god snowboardkjøring svarer han at:

‘Det som avgjør, er der det er den beste kombinasjonen av flere faktorer den dagen. Og de tre hovedfaktorene er jo snøen, terrenget og hvordan lyset er den dagen, og været også kan man vel si. Og utover vårparten så får Hurrungane gjerne gunstig snø, og gunstig terreng, været er vel fremdeles litt sånn ‘roll of the dice’, så det får man bare ta når det nærmer seg, men det er disse faktorene som ligger bak mine valg. Hurrungane har definitivt masse kult terreng, som man kan kjøre i veldig varierende snøforhold. Det finnes selvfølgelig enkelte greier som kun passer enkelte dager, så lenge været og lyset er til stede. Og så finnes det veldig mye å gjøre der oppe, mange muligheter for veldig mange kule snowboardkjøringer’.

Terrenget er også hovedgrunnen for at Tirill velger dette området: *‘Jeg drar dit fordi jeg har sett meg ut noe jeg har lyst til å kjøre, en renne eller noe’.*

For spesialistene Nils og Tirill er terrenget den viktigste pullfaktoren, og de oppsøker ofte utfordrende terreng der de har sett seg ut noe de vil kjøre. Når en oppnår solide ferdigheter og stor handlingskompetanse er det naturlig å søke etter større utfordringer, som brattere terreng eller vanskeligere linjer. Det stadig skiftende terrenget og snøforholdene gir kjøreren muligheten til å oppnå øyeblikkelig tilbakemelding på sin prestasjon. Om man innehar ferdighetene for å mestre terrenget en har sett seg ut vil man kunne oppnå flow (Csikszentmihalyi, 1990). Det er en indre motivasjon som ligger bak valget om å oppsøke et terreng hvor man får muligheten til å utfordret og utviklet seg selv. Det hevdes av Wöran & Arnberger (2012) at et fasinende fjell-landskap kan fungere som en pullfaktor spesielt for mer erfarne fjellvandrere. Det er derfor relevant å tro at det dramatiske landskapet i Hurrungane kan ha en lignende effekt på spesialiserte toppturentusiaster, og fungere som en pull faktor, noe det også gjør for Tirill og Nils.

Selv om Hurrungane byr på bratte renner og vågale nedkjøringer finnes det også et flust av andre turer som har en mindre utfordrende adkomst og nedkjøring. Dette aspektet trekkes også frem av Idun: *‘Det er på en måte noe for alle her, om du er nybegynner så finner du enkle topper, og om du er viderekommen så finnes det masse utfordringer der da. Og jeg merker jo at jo mer jeg har prøvd, jo mer har jeg lyst til å utfordre meg selv da det også er en litt kul ting å holde på med oppi der’.*

Eivor trekker også frem denne siden av området: *‘Hurrungane er et område man har mulighet for å følge progresjonen sin, et område for å utvikle seg som toppturgåer. Man kan begynne for eksempel på Lauvnostind som nybegynner, og så blir man litt flinkere og så går man mer krevende steder, og så kan man hele tiden bygge seg oppover, og gå mer og mer utfordrende turer, og det synes jeg er veldig kult! Så kan man sette seg mål, det er litt gøy å ha noe å strekke seg etter’.*

Hurrungane byr på topper og turer med varierende grad av utfordring, og i følge Idun finnes det noe for alle her. Opplevelsen av selvet gjennom ski og snowboardkjøring og det kroppslige forsterkes og tydeliggjøres gjennom kompetanse og erfaring. Det betyr ikke at den mindre erfarne ikke kan ha sterke opplevelser av selvet, men de fleste handlinger krever en

viss ferdighet før oppmerksomheten kan fokusere på selve opplevelsen og intensiteten i sin helhet. Om man innehar ferdighetene for å mestre terrenget en har sett seg ut, enten det er Lauvnostind eller Austabotn-renna, vil man kunne oppnå flow (Csikszentmihalyi, 1990).

6.3.7 Lang sesong

Den lange sesongen nevnes også av flere av informantene som en viktig pullfaktor. *‘Det er såpass høyt der oppe, og så mange isbreer at man kan finne bra snø der langt ut i sesongen’*- Nils. Også Idun setter pris på å kunne dra opp i høyden for å forlenge sesongen *‘Der oppe er det en lang og fin vårsesong, og våren er jo en periode på året det er veldig fint å være ute, med lange dager og sol, som er ekstra kos da vil jeg si’*. Olav synes også at det er positivt at det er gode forhold her oppe i den han omtaler som den fineste delen av sesongen: *‘Jeg har jo prøvd å gå der oppe i februar, og det er jo ikke så fint som å gå der i type april, mai og juni. Og det er ikke så mange steder i Norge du kan gå på ski så sent, med stort sett så bra forhold’*.

Som tidligere nevnt er naturen og landskapet i seg selv en viktig faktor for å kunne gå på toppstur. I tillegg til dette er også snø en uunnværlig komponent for kunne stå på ski eller snowboard. Flere av informantene setter pris på at de kan dra opp i høyden og stå på ski til langt ut på sommeren. De pågående klimautfordringene verden nå står ovenfor vil kunne påvirke hvordan vi utøver naturbasert reiseliv på flere måter. De kommende tiårene vil etter alt å dømme kunne by på færre snødager og dårligere forhold for utøvelse av skisport i store deler av Norge (Norges Vassdrag og Energidirektorat (NVE), 2019). Samtidig vil enkelte perioder preges av mye nedbør, og man vil i høyden på Vestlandet og Nord-Norge få mer snø, som igjen vil føre til økt hyppighet av snøskred. Mer enn 2000 mennesker har omkommet i skred her til lands de siste 150 år, og Norges Geotekniske Institutt har pekt på at tallet trolig vil øke i dette århundret (Aale, 2007).

7. Konklusjon

I dette prosjektet har jeg belyst problemstillingen om hvorfor Hurrungane er et attraktivt område for topptur på ski og snowboard. Undersøkelsen har blitt utført ved å analysere sentrale pushfaktorer og pullfaktorer hos ni informanter med god spredning innen sosiodemografiske variabler, om de står på ski eller snowboard, samt grad av spesialisering. Jeg har også sett på om utøverens grad av spesialisering kan ha noe å si for om de påvirkes mest av indre eller ytre motivasjon. Her vil jeg konkludere og svare på problemstillingene i prosjektet.

Hvorfor folk går på topptur kan forklares av flere årsaker. Naturopplevelsen trekkes frem som den mest sentrale pushfaktoren. Her nevnes stillhet, ro og mental oppbygging som positive aspekt ved det å være ute. Det at naturopplevelsen er den viktigste pushfaktoren totalt sett står i sterk kontrast til Odden (2008) og Tordssons (2010) teori om at naturopplevelsen kan tre i bakgrunnen til fordel for utøverens sterke fokus på ski eller snowboardkjøringen.

En topptur byr på flere utfordringer som igjen gir økt selvtillit og mestringsfølelse, noe som også ble oppgitt som viktig blant informantene. Nedkjøringen på ski eller snowboard er en sentral pushfaktor for noen informanter mens den for andre er mindre viktig, eller for enkelte ikke viktig i det hele tatt. Samtlige av informantene så på treningen man fikk ved å gå på toppturer som en fordel. For enkelte av informantene var trening en svært viktig del av tur aspektet, men det for andre var mindre viktig eller ikke viktig i det hele tatt. En annen pushfaktor for å gå på topptur var det sosiale samværet man opplever med venner og eller familie. Også viktigheten av dette sosiale aspektet varierte mellom informantene. En annen pushfaktor som ble trukket frem var avbrekket aktiviteten gav fra hverdagens stress og mas. Samtlige av de beskrevne pushfaktorene i dette prosjektet sammenfaller med sentrale pushfaktorer i tidligere reiselivsforskning (Correia et al., 2007. s, 10; Kim et al., 2003; Pomfret & Bramwell, 2014. s, 19).

Hvilke pullfaktorer som trekker folk til Hurrungane er også varierende. Den sterkeste pullfaktoren blant informantene totalt var områdets særegne fjell-landskap. At Hurrungane hadde geografisk nærhet til enten bosted eller fritidsbolig var en viktig pullfaktor for flere. Geografisk nærhet ble rangert som en viktig pullfaktor både av lokale og turister. Én av informantene nevnte det positive forholdet han hadde til området som en pullfaktor. Flere kjente til områdets kulturhistorie, men kun én informant nevner dette som en pullfaktor av

betydning. To av informantene oppgir terrenget som en viktig pullfaktor. Pullfaktorene landskap, geografisk nærhet og områdets kultur er også fremtredende i tidligere forskning med push- og pull rammeverket som grunnlag (Correia et al., 2007. s, 10; Kim et al., 2003; Pomfret & Bramwell, 2014. s, 19).

Resultatene fra dette prosjektet viser at motivasjonen for å gå topptur i Hurrungane er sammensatt av indre og ytre motivasjon hos de fleste av informantene. Funnene eksemplifiserer imidlertid tidligere forskning som foreslår at erfarne utøvere har en tendens til å være mer motivert av indre motiv i sammenligning med de mindre erfarne deltakerne som ofte er mer motivert av ytre faktorer (Pomfret & Bramwell 2016. s, 11; Ewert & Hollenhorst, 1989; Buckley, 2011).

Hurrungane er et attraktivt område for toppturentusiaster først og fremst for fordi de her kan utøve en aktivitet de liker, i et spektakulært landskap, og dermed ha en god naturopplevelse. Topptur er en aktivitet man kan kombinere med trening og sosialt samvær, noe som er viktig for flere. Det at området har god adkomst, og har en lang sesong, og at det finnes terreng som passer forskjellige ferdighetsnivå er også sentrale faktorer.

Tross i at interessen for topptur er økende både som kommersielt reiselivstilbud og friluftstilbud er det lite forskning på hva som trekker folk mot aktiviteten og et spesifikt område. Dette prosjektet bidrar med kunnskap som gjør at reiselivsnæringen kan henvende seg målrettet til utvalgte segment av toppturutøvere, og tilrettelegge for produkter; som guiding, kursing, overnatting og servering, som er i balanse med kapasiteten ved Hurrungane.

Dette prosjektet går i dybden på fenomenet gjennom en kvalitativ metode. Videre kan det være aktuelt å utføre en kvantitativ undersøkelse for å kartlegge pushfaktorer og pullfaktorer for aktiviteten og området på et mer overordnet nivå.

8. Referanseliste

Abnorm. (2013, 29. September). Bloggkommentar til innlegget 'definisjon på topptur og tinderangling?' datert 29. september 2013). Hentet fra:

<https://www.fjellforum.no/topic/29266-definisjon-på-topptur-og-tinderangling/>

Askheim, A. (2020, 18. mars). Hurrungane. Hentet fra: <https://snl.no/Hurrungane>

Bentley, A. T., Cater, C., Page, S. J., (2010). Adventure and ecotourism safety in Queensland: Operator experiences and practice. *Tourism Management*, (31)5, 563-571.

Bischoff, A. & Odden, A. (2002). *Nye trender i norsk friluftsliv - utvanning eller forsterking av gamle mønster og idealer*. Hentet fra: <https://www.norskfriluftsliv.no/wp-content/uploads/2015/01/1412-NYE-TRENDER-I-NORSK-FRILUFTSLIV-A.-Bischoff-og-A.-Odden.pdf>

Bjørhusdal, B., Haslestad, A., & Vereide, V. (2013). *Toppturar i Sogn: skiførar til Sogndalsdalen, Fjærland, Jostedalen og Hurrungane*. Oslo: Fri Flyt.

Bryan, H. (1977). Leisure value systems and recreational specialization: the case of trout fishermen. *Journal of Leisure Research*, (9), 174-187. Hentet fra: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00222216.1977.11970328>

Bryan, H. (2000). Recreation specialization revisited. *Journal of Leisure Research*, (32), 18-21.

Buckley, R. C. (2011). Rush as a key motivation in skilled adventure tourism. *Tourism Management*, 33(4), 961-970.

Budruk, M. & Stanis, S. A.W. (2013). Place attachment and recreation experiment preference: A further exploration of the relationship. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, (1), 51-61.

Cha, S., Mccleary, K., & Uysal, M. (1995). Travel Motivations of Japanese Overseas Travelers: A Factor-Cluster Segmentation Approach. *Journal of Travel Research*. (34), 33-39.

Chipman, B. D. & Helfrich, L. A. (1988). Recreational specializations and motivations of Virginia river anglers. *North American Journal of Fisheries Management*, (8), 390–398.

Clemetsen, M. (2009). *Landskapsressursanalyser - verktøy for integrert stedsutvikling og forvaltning*. Kurset 'Natur- og kulturbasert nyskaping'. Telemark 16.- 17 juni 2009: Aurland Naturverkstad.

Correia, Oom do Valle, A., Moço, C., & Pinto, P. (2007). Why do people travel to exotic places. *International Journal of Culture Tourism and Hospitality Research*, 1(1), 45-61.

Cossens, J. (1989). *Positioning a tourist destination: Queenstown – a branded destination?* (Doktorgradsavhandling). Upublisert. University of Otago, New Zealand.

Csikszentmihalyi, M. (2008). *Flow: The Psychology of Optimal Experience* (1. Utg) New York: Harper Collins.

Csikszentmihalyi, M. (1990). *Flow: The psychology of optimal experience*. New York: Harper and Row.

Csikszentmihalyi & I. S. Csikszentmihalyi (Red.). (1998). *The flow experience and its significance for human psychology. Optimal experience: Psychological studies of flow in consciousness*. Cambridge University Press.

Curtin, S., & Kragh, G. (2014). Wildlife Tourism: Reconnecting People with Nature. *Human Dimensions of Wildlife*. (19)6, 545-554.

Dakin, D. (2017, 3. mars). From Kowboy to Voile, the splitboard world is still evolving. *Summit Daily*. Hentet fra: <https://www.summitdaily.com/sports/from-kowboy-to-voile-the-splitboard-world-is-still-evolving/>

Dann, G.M.S. (1977). Anomie, ego-enhancement and tourism. *Annals of Tourism Research*, 4(4), 184–194. 10.1016/0160-7383(77)90037-8

Dann, G.M.S. (1981). Tourism motivations: an appraisal. *Annals of Tourism Research*, 8(2), 189-219.

Datatilsynet. (u.å.). Samtykke. Hentet fra: <https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/virksomhetenes-plikter/behandlingsgrunnlag/veileder-om-behandlingsgrunnlag/samtykke/>

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2008). From ego-depletion to vitality: Theory and findings concerning the facilitation of energy available to the self. *Social and Personality Psychology Compass*, in press. 2(2), 702–717. Hentet fra: http://selfdeterminationtheory.org/SDT/documents/2008_RyanDeci_Compass.pdf

Deci, E.L. & Ryan R.M. (2000) The ‘What’ and ‘Why’ of Goal Pursuits: Human Needs and the Self-Determination of Behavior. *Psychological Inquiry*, (11) 227-268
10.1207/S15327965PLI1104_01

Deci, E. L. & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic motivation and Self-Determination in Human Behavior*. New York: Plenum Press

Donnelly, M., Vaske, J. & Graefe, A. (1986). Degree and range of recreation specialization: Toward a typology of boating related activities. *Journal of Leisure Research*, (18), 81–95.

Donohoe, H, M. & R.,D. Needham. (2006) Ecotourism: The Evolving Contemporary Definition. *Journal of Ecotourism*.(5)3, 192-210. [10.2167/joe152.0](https://doi.org/10.2167/joe152.0)

Emas. (2015, 13. September). (Bloggkommentar til innlegget ‘Toppturer. Et spørsmål om definisjon datert 13. september, 2015). Hentet fra: <https://forum.kvinneguiden.no/topic/969538-toppturer-et-spørsmål-om-definisjon/>

Evju, H. (2014). *Fremveksten av frikjøring som et moderne fenomen*. (Mastergradsavhandling). Norges idrettshøgskole, Oslo.

Ewert, A. W. (1994). Playing the edge: Motivation and risk taking in a high altitude wilderness environment. *Environment and Behaviour*, 26(1), 3–24.

Ewert, A. W., & Hollenhorst, S. J. (1989). Testing the adventure model: Empirical support for a model of risk recreation participation. *Journal of Leisure Research*, (21), 124–139.

Figenschau, A. B., (2014). Utvikling av en vinterdestinasjon. Hvilke turister bidrar til vekst, og hva er deres viktigste motivasjon for å velge Tromsø som reisemål om vinteren? (Mastergradsoppgave). Tromsø, Universitetet i Tromsø

Fjellforum. (2013, 29. september). Definisjon på topptur og tinderangling. Hentet fra: <https://www.fjellforum.no/topic/29266-definisjon-på-topptur-og-tinderangling/>

Fodness, D. (1994). Measuring tourist motivation. *Annals of Tourism Research*, 21(3), 555–581.10.1016/0160-7383(94)90120-

Fossgard, K. (2020). *Å legge til rette for naturbaserte reiselivsopplevelser: en studie av forholdet mellom tilbydere, ressurser og produkter*. (Doktorgradsavhandling). Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Ås.

Fredman, P. (2018). Trender, framtidige aktiviteter og økt kommersialisering av friluftslivet. Paper presentert på Forskning i Friluftsliv 2018. Hentet fra: <https://norskfriluftsliv.no/wp-content/uploads/2019/06/Forskning-i-friluft-2018-Konferansehefte.pdf>

Fredman, P., Boman, M., Lundmark, L., & Mattsson, L. (2008). *Friluftslivets økonomiske verdien – en oversikt*. (Rapport til Svenskt Friluftsliv). Hentet fra: <https://svensktfriluftsliv.se/wp-content/uploads/2012/12/Friluftslivets-ekonomiska-vaerden-Rapport-2008.pdf>

Fredman, P., Wall Reinius, S., & Lundberg, C. (2009). *Turism i natur. Definitioner, omfang, statistikk* (ETOUR Rapport R2009:23). Östersund.

Freevectormaps. (u.å). Map of Norway. blue. Hentet fra: https://freevectormaps.com/norway/NO-EPS-02-4001?ref=search_result

Fri Flyt. (2019, 5. desember). Er det topptur eller frikjøring? (Videoklipp). Hentet fra: <https://www.friflyt.no/tv-serier/jakten-paa-villsnoeen/er-det-topptur-eller-frikjoering>

Fylkesatlas.no (u.å). Hentet fra: <https://www.fylkesatlas.no>

Gadamer, H.G. (1999). *Truth and Method* (2. Utg). New York: The Continuum Publishing Company.

Giddy, J. (2018). Adventure Tourism Motivations: A push and pull factor approach. *Bulletin of Geography. Socio-economic Series*, 42(42), 47-58. <http://doi.org/10.2478/bog-2018-0030>.

Goeldner, R.C., & Ritchie, J.B. (2006). *Tourism principles, practices, philosophies* (10. Utg.). New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.

Hammitt, W. E., Knauf, L. R., & Noe, F. P. (1989). A comparison of user vs. research determined level of past experience on recreation preference. *Journal of Leisure Research*, 21, 202–213.

Gyimothy, S., & Mykletun, R. (2004). Play in adventure tourism: The case of Arctic trekking. *Annals of Tourism Research*, 31(4), 855–878.

Hall, C.M. & Boyd, S. (2005). *Nature Based Tourism in Peripheral Areas*. Clevedon: Channel View Publications.

Hansen, J.E. (2014, 25. mars). Hva er en topptur? Hentet fra: <https://www.tursiden.net/2014/03/hva-er-en-topptur/>

Hinch, T. & Higham, J. (2005). Sport, Tourism and Authenticity. *European Sport Management Quarterly*, 5(3), 243-256.

Highcamp.no (u.å). High Camp Turtagrø. Hentet fra: <https://www.highcamp.no>

Holden, A. (2003). Investigating Trekkers' attitudes to the environment of Annapurna. *Tourism Management*, 24(3), 341-344.

Holden, A. (1999). Understanding skiers' motivation using Pearce's 'travel career' construct. *Annals of Tourism Research*, (26)2, 435-438.

Holmøy, Røhrt, A. (2019, 19. desember).

Historien om Fri Flyt High Camp. Hentet fra: <https://www.highcamp.no/turtagroe/nyheter/historien-om-fri-flyt-high-camp>

Hågvar, S. (2014). Naturopplevelsens kvaliteter. *Grevlingen*, (5), 6-12. Hentet fra: <https://naturvernforbundet.no/getfile.php/1376775-1464856735/Fylkeslag%20->

[%20NOA/Bilder/Marka%20og%20skogsak/Bøker%20dokumenter%20plansjer/Grevlingen_s
pesial%205_2014_skjerm.pdf](#)

Imsen, G. (2014). *Elevers verden. Innføring i pedagogisk psykologi* (5. Utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Innovasjon Norge. (2018). *Ny løypemelding om topptur på ski-turisme*. Hentet fra: <https://business.visitnorway.com/no/nyheter/2018/ny-loypemelding-om-topptur-pa-ski-turisme/>

Innovasjon Norge. (2019). *Nøkkeltall for norsk turisme 2018*. Hentet fra: https://assets.simpleviewcms.com/simpleview/image/upload/v1/clients/norway/N_kkeltall_for_norsk_turisme_2018_4e4be163-39d9-4f51-887f-5a9f6ae1c665.pdf

Innovasjon Norge. (2015). *Turistundersøkelsen – oppsummering av vintersesongen 2015. (Hovedrapport –nøkkeltall)*. Hentet fra: https://assets.simpleviewcms.com/simpleview/image/upload/v1/clients/norway/turistundersokelsen_oppsummering_av_vintersesongen_2015_nokkeltall_3_aaebf34c-d1b6-4230-808b-75d7abda0817.pdf

Iso-Ahola, S., & Mannel, R. C. (1987). Psychological nature of leisure and tourism experience. *Annals of Tourism Research*, 14(3), 314-331.

Jackson, S. A. & Csikszentmihalyi M. (1999). *Flow in sport- The keys to optimal experiences and performances*. Illinois: Human Kinetics

Johannessen, A., Tufte, P. A. & Christoffersen, L. (2010). *Introduksjon til Samfunnsvitenskapelig Metode* (4. Utg.). Oslo: Abstrakt Forlag.

Jørgensen, J. (2019, 12. april). Randonee. Hentet fra: <https://snl.no/randonee>

Kappelåsen, C. (2019). *Randonee- en økende trend blant kvinner?* (Mastergradsavhandling). Norges idrettshøgskole, Oslo.

Kaufmann, G. & Kaufmann, A. (2015). *Psykologi i organisasjon og ledelse*. (5. Utg.). Bergen: Fagbokforlaget

Kauffman, R. B., (1984). *The relationship between activity specialization and resource related attitudes and expected rewards for canoeists*. (Doktorgradavhandling). Upublisert. University of Maryland, Maryland.

Kianicka, S., Buchecker, M., Hunziker, M., & Müller-Böker, U., (2006). Locals' and tourists' sense of place: A case study of a Swiss Alpine village. *Mountain Research and Development*. (26)1. 55-63. 10.5167/uzh-2621

Kim, S.S., Lee, C.K., & Klenosky, D.B. (2003). The influence of push and pull factors at Korean National Parks. *Tourism Management*, 24(2), 169–180. 10.1016/S0261-5177(02)00059-6

Klenosky, D. B., Gengler, C. E., & Mulvey, M. S., (1993). Understanding the factors influencing ski destination choice: A means–ends analytic approach. *Journal of Leisure Research*, 25, 362–379.

Kowal, J. & Fortier, M. S. (1999). Motivational Determinants of Flow: Contributions From Self-Determination Theory. *The Journal of Social Psychology*, (3), 355-368.

Kowal, J., & Fortier, M. S. (2000). Testing Relationships From the Hierarchical Model of Intrinsic and Extrinsic Motivation Using Flow as a Motivational Consequence. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, (71), 171-181.

Krein, K. (2007). Nature and risk in adventure sport. Kapittel 7 i boken *Philosophy, risk and adventure sports*. Samensatt av McMamee, M. London: Routledge.

Krogh-Hansen, H. K. (2018, 4. april). Ville vinterfjell: De beste norske fjellene for topptur og langtur. *Verdens Gang*. Hentet fra: <https://www.vg.no/reise/i/gXo8B/ville-vinterfjell-de-beste-norske-fjellene-for-topptur-og-langtur>

Krueger, R. A. & Casey, M. A. (2000). *Focus Groups. A Practical Guide for Applied Research*. (3.Utg) California: Sage Publications, Inc.

- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju*. (2.Utg.) Oslo: Gyldendal akademisk.
- Kvinneguiden. (2015, 13. september). Toppturer. Et spørsmål om definisjon. Hentet fra: <https://forum.kvinneguiden.no/topic/969538-toppturer-et-spørsmål-om-definisjon/>
- Kværnes, S. M., (2012, 21. november). Her er de beste norske toppturene. *Østlendingen*. Hentet fra: <https://www.ostlendingen.no/friluftsliv/reiseliv/reiseliv/her-er-de-beste-norske-toppturene/s/2-2.2757-1.7653086>
- Langseth, T. (2003). *Bidrag til forståelsen av fjellturens meningsfulle oppbygging* (Hovedfagoppgave). Universitetet i Bergen, Bergen.
- Larsen, A. (2015, 20. desember). Therese Bertheau. Hentet fra: https://snl.no/Therese_Bertheau
- Larsen, A. (2019, 23. september). William Cecil Slingsby. Hentet fra: https://snl.no/William_Cecil_Slingsby
- Larsen, A. K. (2007). *En enklere metode, Veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode* (2. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Leblanc, C. & Vogt, C. (Red.) (2007). *Proceedings of the 2007 Northeastern Recreation Research Symposium*. Newtown Square: U.S. Department of Agriculture, Forest Service, Northern Research Station.
- Lundberg, C. C. (1990). Surfacing Organisational Culture. *Journal of Managerial Psychology*. (5)4, 19-26. <https://doi.org/10.1108/02683949010001520>
- Lynch, P., & Dibben, M. (2016). Exploring motivations for adventure recreation events: a New Zealand study. *Annals of Leisure Research*. (19), 80-87.
10.1080/11745398.2015.1031804
- Mannell, R., & Kleiber, D. (1997). *A social psychology of leisure*. State College PA: Venture Publishing Inc.

- Mansfield, L., & Wheaton, B. (2011). Leisure and the politics of the environment. *Leisure Studies*, (30)4, 383-386.
- Maslow, A.H. (1943). A Theory of Human Motivation. *Psychological Review*, (50), 370-396.
- McIntyre, N., & Pigram, J.J. (1992). Recreationspecialization reexamined: The case of vehicle based campers. *Leisure Sciences*, 14, 3– 16.
- Mehmetoglu, M. (2007). *Naturbasert turisme*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Mehmetoglu, M., & Abelsen, B. (2004). Markedsinformasjon om naturbaserte turister. (Norut NIBR rapport 2004:10). Hentet fra: <https://docplayer.me/2975964-Markedsinformasjon-om-naturbaserte-turister.html>
- Messel, N. (2008) *Oppdagelsen av fjellet*. Oslo: Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design.
- MH. (2013, 29. September). Bloggkommentar til innlegget ‘definisjon på topptur og tinderangling?’ datert 29. september 2013). Hentet fra: <https://www.fjellforum.no/topic/29266-definisjon-på-topptur-og-tinderangling/>
- Mill, R., & Morrison, A. (1985). *The tourism system*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Mohd-Taher, S, H., Jamal S, H., Sumarjan, N., & Aminudin, N. (2015). Examining the structural relations among hikers' assessment of pull-factors, satisfaction and revisit intentions: The case of mountain tourism in Malaysia. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, (12), 82–88.
- Mohsin, A. & Ryan, C. (2003). Backpackers in the Northern Territory of Australia—motives, behaviors and satisfactions. *International Journal of Tourism Research*, 5(2), 113-131.
- Muhar, A., Schauppenlehner, T., Brandenburg, C., & Anrberger, A. (2007). Alpine summer tourism: the mountaineers perspective and consequences for tourism strategies in Austria. *Forest Snow and Landscape Research*, (81), 7–17.

Nielsen, N. (2014. 23. oktober). Topptur er et helt håpløst ord. Hentet fra:
<https://www.friflyt.no/kommentarer/topptur-er-et-helt-haaploest-ord>

Nordahl, E., & Sande, E. 2016. *Trygge toppturer*. Oslo: Fri Flyt

Norsk akademisk ordliste. (u.å). Randonnéeski. Hentet fra:
<https://naob.no/ordbok/randonnéeski>

NVE. (2019. 25. september). Om klima, hydrologi og fremskrivninger.
Hentet fra: <https://www.nve.no/klima/klima-na-og-i-framtiden/?ref=mainmenu>

Nærings- og fiskeridepartementet. (2012). Destinasjon Norge. Regjeringens reiselivsstrategi.
Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/destinasjon-norge/id677870/>

Nærings- og fiskeridepartementet. (2017). Opplev Norge- unikt og eventyrlig. Meld. St. 19 (2016-2017). Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-19-20162017/id2543824/?ch=1>

Odden, A. (2008). *Hva skjer med norsk friluftsliv?: En studie av utviklingstrekk i norsk friluftsliv 1970-2004* (Doktorgradsavhandling). Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Trondheim.

Odden, A. (2002.) *Frikjøring i Norge - en studie av aktivitetens mønster og omfang, samt utøverens bakgrunn og motiver for friluftslivsutøvelse*. Hentet fra:
<https://openarchive.usn.no/usn-xmlui/bitstream/handle/11250/2437828/Stryn.pdf?sequence=2>

Oh, H. (Red.). (2008). *Handbook of Hospitality Marketing Management*. Oxford: Butterworth- Heinemann.

Pomfret, G. (2006). Mountaineering adventure tourists: A conceptual framework for research. *Tourism Management*, 27(2), 113–123. 10.1016/j.tourman.2004.08.003

- Pomfret, G., & Bramwell, B. (2016). The characteristics and motivational decisions of outdoor adventure tourists: a review and analysis. *Current Issues in Tourism*, 19(14), 1447-1478.
- Pomfret, G., & Bramwell, B. (2014). The characteristics and motivational decisions of outdoor adventure tourists: a review and analysis. *Current Issues in Tourism*. (19)14, 1447-1478. [10.1080/13683500.2014.925430](https://doi.org/10.1080/13683500.2014.925430)
- Prayag, G., & Ryan, C. (2011). The relationship between the ‘push’ and ‘pull’ factors of a tourist destination: the role of nationality – an analytical qualitative research approach. *Current Issues in Tourism*, 14(2), 121–143. <https://doi.org/10.1080/13683501003623802>
- Priest, S. (1992). Factor Exploration and Confirmation for the Dimensions of an Adventure Experience. *Journal of Leisure Research*. (24)127–139.
- Reinton, H. (2014, 21. oktober). Trenger vi et nytt ord for topptur?. Hentet fra: <https://www.friflyt.no/ski/trenger-vi-et-nytt-ord-for-topptur>
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2017). *Self-determination theory: Basic psychological needs in motivation, development, and wellness*. New York: Guilford Press.
- Ryan, C. & Glendon, I. (1998). Application of leisure motivation scale to tourism. *Annals of Tourism Research*, 25(1), 169-184.
- Ryvarden, L. (2011). *Jotunheimen. Naturen, opplevelsene, historien*. Oslo: Cappelen Damm.
- Sandberg, S. (2015). *Frykt og jubel i Jotunheimen. Fortellingar om folk og fjell*. Leikanger: Skald forlag.
- Sande, E. (2020, 20. januar). Hva er randonné? Hentet fra: <https://www.friflyt.no/topptur/hva-er-randonee>
- Sang Yoel, H., Lee, C. K., & Hee, J. (2000). Testing the Push and Pull Factors for National Parks in Mountain Regions. *Journal of Korean Forest Society*, (89), 356-367.

- Schiffman, G. L., Hansen, H., & Kanuk, L. L. (2008). *Consumer Behaviour: A European Outlook*. New Jersey: Prentice Hall/FT.
- Schreyer, R., & Beaulieu, J. T. (1986). Attribute preference for wild-land recreation settings. *Journal of Leisure Research*, (18), 231–247.
- Schreyer, R., Lime, D. W., & Williams, D. R. (1984). Characterizing the influence of past experience on behavior. *Journal of Leisure Research*, 16(1), 35–50.
- Shoemaker, S. (1989). Segmentation of the senior pleasure travel market. *Journal of Travel Research*, 27 (3), 14-21.
- Sletnes, K. B. (2019, 25. september). Forståelse. Hentet fra: <https://snl.no/forståelse>
- Stensland, S., Fossgard, K., Hansen, B.B., Fredman, P., Morken, I.-B., Thyrrstrup, G. & Haukeland, J.V. (2018). *Naturbaserte reiselivsbedrifter i Norge. Statusoversikt, resultater og metode fra en nasjonal spørreundersøkelse* (MINA fagrapport 52).
- Sutton, S. G. & Ditton, R. B. (2001). Understanding catch-and-release behavior among U.S. Atlantic Bluefin tuna anglers. *Human Dimensions of Wildlife*, (6), 49–66.
- Swarbrooke, J., Beard, J., Leckie, S. & Pomfret, G. (2003). *Adventure Tourism: The New Frontier*. Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Tangeland, T., & Aas, Ø. (2011). Household composition and the importance of experience attributes of nature based tourism activity products: A Norwegian case study of outdoor recreationists. *Tourism Management*, 32(4), 822-832.
- Tangeland, T. (2011) Why Do People Purchase Nature-Based Tourism Activity Products? A Norwegian Case Study of Outdoor Recreation. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 11(4), 435-456. 10.1080/15022250.2011.619843
- Telseth, F. (2005). *Dra på - bidrag til en forståelse av frikjørerens og frikjøringsfenomenets meningsdimensjon*. (Mastergradsavhandling). Høgskolen i Telemark i samarbeid med Norges idrettshøgskole, Oslo.

Thagaard, T. (2011). *Systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitativ metode* (3.Utg.)
Bergen: Fagbokforlaget

Tinderangel.no. (u.å.). Toppturer i Jotunheimen. Hentet fra:
<http://tinderangel.no/home/topptur/toppturer%20på%20ski%20i%20jotunheimen/index.html>

Tordsson, B. (2003). *Å svare på naturens åpne tiltale: En undersøkelse av meningsdimensjoner i norsk friluftsliv på 1900-tallet og en drøftelse av friluftsliv som sosiokulturelt fenomen* (Doktorgradsavhandling). Norges idrettshøgskole, Oslo.

Tordsson, B. (2010). *Friluftsliv, kultur og samfunn*. Kristiansand: Høyskoleforlaget

Turtagrø Hotell, (2018). Velkommen til Turtagrø Hotell. Hentet fra: <https://www.turtagro.no>

UNWTO. (2001). Tourism Satellite Account: Recommended Methodological Framework.
Hentet fra: https://unstats.un.org/unsd/publication/SeriesF/SeriesF_80e.pdf

Urry, J. (2002). *The Tourist Gaze*. London: Sage.

Uusitalo, M. (2010). Differences in Tourists' and Local Residents' Perceptions of Tourism Landscapes: A Case Study from Ylläs, Finnish Lapland. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 10 (3), 310-333. 10.1080/15022250.2010.489786

Uysal, M., & Jurowski, C. (1994). Testing the push and pull factors. *Annals of Tourism Research*, (21), 844– 846. [https://doi.org/10.1016/0160-7383\(94\)90091-4](https://doi.org/10.1016/0160-7383(94)90091-4)

Uysal, M., Mclellan, R. & Syrakaya, E. (1996). Modelling vacation destination decisions: a behavioural approach. *Recent Advances in Tourism Marketing Research*, 57-75.

Vea, S. (2005). *Sammenhengen mellom perfeksjonisme, betinget selvværd og flow blant unge toppidrettsutøvere* (Hovedfagsoppgave). Norges idrettshøgskole, Oslo.

Visit Norway. (2018). Vil gi sikrere vei til toppen. Hentet fra:
<https://business.visitnorway.com/no/nyheter/2018/sikrere-vei-til-toppene/>

- Virden, R. J. & Schreyer, R. (1988). Recreation specialization as an indicator of environmental preference. *Environment and Behavior*, 20(6), 721–739.
- Vaage, O. F. (2004) *Trening, mosjon og friluftsliv: resultater fra levekårsundersøkelsen 2001 og tidsbrukerundersøkelsen 2000*. (Rapport 13). Hentet fra: https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_200413/rapp_200413.pdf
- Waldahl Holmen, R., Kjeldsberg, M., & Lier Madsen, M. (2013). Naturbasert aktivitet som ressurs for opplevelsesturisme. (NF-notat nr. 1018/2013). Nordlands Forskning. Hentet fra: http://www.nordlandsforskning.no/getfile.php/132706-1412598425/Dokumenter/Arbeidsnotater/2013/Notat_1018-2013.pdf
- Weber, K. (2001). Outdoor Adventure Tourism: A Review of Research Approaches. *Annals of Tourism Research*. (28). 360–377.
- Wellman, J. D., Roggenbuck, J. W. & Smith, A. C. (1982). Recreation specialization and norms of depreciative behavior among canoeists. *Journal of Leisure Research*, 14(4), 323–340.
- Wöran, B., & Arnberger, A. (2012) .Exploring Relationships Between Recreation Specialization, Restorative Environments and Mountain Hikers' Flow Experience. *Leisure Sciences*, 34(2), 95-114. 10.1080/01490400.2012.652502
- Yi-Fu, T., (1980) Rootedness versus sense of place. *Landscape*, (24)3, 3-8.
- Yoon, Y., & Uysal, M. (2005). An examination of the effects of motivation and satisfaction on destination loyalty: a structural model. *Tourism Management*, 26(1), 45-56.
- Yousaf, A., Amin, I., & Santos, J.A.C., (2018). Tourists motivation to travel: a theoretical perspective on the existing literature. *Tourism and Hospitality Management*, 24(1), 197-211.
- Zapffe, P., W. (1993). *Norsk Fjellsport*. Oslo: Grøndahl & Søn.

Østerberg, D. (1998). *Arkitektur og sosiologi i Oslo- en sosiomateriell fortolkning*. Oslo: Pax forlag.

Aale, K. (2007, 19. september). Våtere klima gir flere skred. *Aftenposten*. Hentet fra: <https://www.aftenposten.no/norge/i/ALzxr/vaatere-klima-gir-flere-skred>

Åmås, K. Å. (2014, 11. oktober). Fjellet er et symbol på det kjernenorske. *Aftenposten*. Hentet fra: <https://www.aftenposten.no/meninger/kommentar/i/BbVw/fjellet-er-symbol-paa-det-kjerne-norske>

Aasetre, J., Kleiven, J. & Kaltenborn, B. P., (1994). *Friluftsliv i Norge: Motivasjon og adferd*. (NINA, oppdragsmelding; no. 309). Hentet fra: <https://www.nina.no/archive/nina/PppBasePdf/oppdragsmelding/309.pdf>

Aasgaard, J. (2016). *Jotunheimen gjennom historien*. Oslo: Dreyers forlag.

200-meter samler. (2013, 29. September). Bloggkommentar til innlegget ‘definisjon på topptur og tinderangling?’ datert 29. september 2013). Hentet fra: <https://www.fjellforum.no/topic/29266-definisjon-pa-topptur-og-tinderangling/>

9. Vedlegg

Vedlegg 1:

Vil du delta i forskningsprosjektet

‘ Hvorfor er Hurrungane et attraktivt område for alpine skiturer? En analyse av pushfaktorer og pullfaktorer?’

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å avdekke hvorfor Hurrungane er et attraktivt område for toppturer på ski, samt analysere pushfaktorer og pullfaktorene som påvirker toppturkjøringen. I dette skrivet vil du få informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål med prosjektet

Formålet med dette prosjektet er å samle inn materiale til bruk i min mastergradsoppgave. Dette er den avsluttende oppgaven i mitt master-studie i naturbasert reiseliv ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU). Informantene i denne oppgaven er valgt ut med fokus på variasjon i alder, bosted, kjønn, utdanning, om du står på splitboard eller randonné-ski, samt grad av spesialisering innen topptur. Jeg ønsker å intervju mellom åtte til ti personer i dette prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Om du velger å delta i prosjektet innebærer det at du deltar på et intervju, hvor jeg vil stille et par spørsmål om dine tanker rundt topptur (se vedlagt intervjuguide). Intervjuet tar mellom 20-40 minutter. Jeg kommer til å gjøre lydopptak av intervjuet, og senere transkribere samtalen.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg har fortalt om i dette skrivet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Det er kun jeg og min veileder Knut Fossgard som vil ha tilgang til disse opplysningene. I den ferdige oppgaven vil informasjonen fra deg som brukes refereres til som eks. ‘Mann 36 år, Lærer fra Bergen’.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 15.5.2020. Alle lydopptak og transkriberte intervju vil da bli slettet.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:
innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
å få rettet personopplysninger om deg,
få slettet personopplysninger om deg,
få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

Prosjektet er meldt inn til Personvernombudet for forskning ved NSD - Norsk senter for forskningsdata AS.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Ingeborg Vindedal på mail: Ingeborg.Vindedal@gmail.com, eller telefon: 91829806.

Du kan også ta kontakt med min veileder Knut Fossgard på knut.fossgard@nmbu.no.

NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no)

eller telefon: 55 58 21 17.

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet ved personvernombud Hanne Pernille Gulbrandsen på mobil 402 81 558 eller mail: personvernombud@nmbu.no

Med vennlig hilsen

Ingeborg Vindedal

Prosjektansvarlig

Vedlegg 2:

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet 'Hvorfor er Hurrungane et attraktivt område for toppturer på ski? En analyse av pushfaktorer og pullfaktorer', og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

☐ å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 15.5.2020.

(Signert av informant dato)

Vedlegg 3:

Svarbrev med godkjenning fra NSD

N

NSD Personvern

05.03.2020 08:21

Det innsendte meldeskjemaet med referansekode 119446 er nå vurdert av NSD.

Følgende vurdering er gitt:

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet den 05.03.2020 med vedlegg, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde:

nsd.no/personvernombud/meld_prosjekt/meld_endringer.html

Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 15.05.2020.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7. ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettfærdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lenger enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20).

NSD vurderer at informasjonen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1 f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og eventuelt rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Kontaktperson hos NSD: Simon Gogl

Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

Vedlegg 4:**Intervjuguide for informanter**

Introduksjon Anonymitet Båndopptakelse Samtykkeerklæring Tid	- Informere om meg selv, hva jeg studerer og hvor. - Fortelle om masteroppgavens formål. - Informere om at alle informanter vil bli anonymisert og at ingen av svarene vil kunne spores tilbake til hvem de er. - Gå gjennom samtykkeerklæring (informere om rettigheter, at intervjuet vil bli tatt opp, transkribert, og slettet etter prosjektslutt 15 mai 2020). - Gi samtykkeerklæring for signering. - Informere om at intervjuet tar mellom 20-40 minutt.
Innledningsspørsmål Bakgrunn og identitet	- Hvor gammel er du? - Hvor kommer du fra og hvor bor du til vanlig? - Hva er din okkupasjon i dag? - Hva er din utdannelse? - Hva er dine interesser? - Driver du med andre spesialiserte aktiviteter enn topptur?
Introduksjonsspørsmål	- Hvordan kjenner du til området Hurrungane? - Hvor mye tid har du brukt totalt i dette området (alle sesonger)? - Når begynte du å gå på topptur? - Hvem er du vanligvis sammen med på topptur? - Bedriver du også heisbasert ski/snowboardkjøring?
Grad av spesialisering Her går vi sammen gjennom spesialiseringstabellen.	- Har du fått noen venner gjennom denne aktiviteten? - Er ditt bosted sentrert rundt denne aktiviteten? - Bruker du mye av din inntekt på denne aktiviteten? - Hvor mye kunnskap har du på feltet? - Hvor mye erfaring har du på feltet? - Hvor mye av din tid går med til denne aktiviteten?
Pushfaktorer Pushfaktorer i en reiselivssammenheng kan forklares som <i>faktorene som gjør at du får lyst å reise</i> . Generelt kan dette være for	- Hva er grunnen(e) til at du går på topptur? Fortell - Er noen av disse faktorene avgjørende? - Det er god trening - Det sosiale samværet - Mestringsfølelsen - Naturopplevelsen

eksempel: ønske om mestring, samvær med andre, læring, naturopplevelser, rekreasjon, rømme fra stress og rutiner, gjøre noe nytt osv. I dette tilfellet er pushfaktorer faktorene som gjør at du får lyst til å reise på topptur. Med utgangspunkt i hva jeg har forklart deg nå: (Se spørsmål).	Nedkjøringen - Hvilken av faktorene vi har gjennomgått nå anser du som viktigst for deg? (Topp 3) - Hva liker du best av å gå opp og av nedkjøringen? - Hva liker du best <i>med</i> å gå opp, og hva liker du best med nedkjøringen? - Er det noen negative aspekter ved topptur for deg? - Har du selv hatt en negativ opplevelse? Fortell
Pullfaktorer i en reiselivssammenheng kan forklares som faktorer som drar deg mot et <i>spesifikt sted</i>, i dette tilfellet Hurrungane. Eksempel på pullfaktorer generelt kan være: Tilgjengelighet, sikkerhetsårsaker, vær, attraksjoner, transporten dit, matopplevelser. Med utgangspunkt i hva jeg har forklart deg nå: (Se spørsmål).	- Hva er grunnen(e) til at du går på topptur i Hurrungane? Fortell. - Er noen av disse faktorene avgjørende for att du drar hit? - Tekniske grunner? - Særegne elementer og/eller opplevelser? - Landskapet? - Kulturhistorie? - Tilgang på sosiale arenaer, eller andre sosiale grunner? - Lokalisering? - Hvilken av faktorene vi har gjennomgått nå anser du som viktigst for deg? (Topp 3) - Finner du disse elementene andre steder? (i Norge) - Finnes det grunner for at du velger å gå på topptur i Hurrungane fremfor andre områder? - Er det noen negative aspekter ved det å ferdes i området? - Har du selv hatt en negativ opplevelse her?
Forbered informanten på at intervjuet snart er over, og still avslutningsspørsmål.	- Er det andre ting du ønsker å ta opp om dette temaet? - Da har jeg ingen fler spørsmål. Tusen takk for at du tok deg tid til å bli intervjuet!

Vedlegg 5: Degree of angling specialization and fishermen characteristics, Bryan (1977)

TABLE 2

DEGREE OF ANGLING SPECIALIZATION AND FISHERMEN CHARACTERISTICS

Degree of Specialization	Fishing Orientation, Equipment	Resource Orientation, Management Philosophy	Social Setting, Leisure Orientation
Occasional Fishermen	Catching <i>a</i> fish, <i>any</i> fish on any tackle available.	Any water containing fish. Ease of access to water.	Fishing with family. Seldom take vacations.
Generalists	Catching a <i>limit</i> of <i>trout</i> on spinning or spincasting tackle.	Lakes, larger free-stone streams. Stocking to supplement fish reproduced in streams.	Fishing with peers. Take short vacations within region.
Technique Specialists	Catching large fish on specialized equipment (fly-tackle).	Prefer stream fishing to lake. Harvesting policy to increase size of fish.	Fishing with peers. Take extended fishing vacations.
Technique-Setting Specialists	Catching fish under exacting conditions (on spring streams) with specialized equipment (fly-tackle).	Limestone spring streams. Habitat management, preservation of natural setting.	Fishing with fellow specialists (a reference group). May center lives around sport.

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
Noregs miljø- og biovitenskapelige universitet
Norwegian University of Life Sciences

Postboks 5003
NO-1432 Ås
Norway